

ONDERZOEK NAAR DE BEDRIJFSUITKOMSTEN VAN EEN AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN
IN ZEELAND, DE BETUWE EN HET ZANDGEBIED VAN NOORDBRABANT
EN NOORD-LIMBURG

L4
115B

Nota No.115

(herzien)

Afdeling Tuinbouw

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
WOORD VOORAF	3
HOOFDSTUK I	ALGEMENE TOELICHTING 4
HOOFDSTUK II	DE RESULTATEN VAN DE ONDERZOCHE BEDRIJVEN IN ZEELAND VAN 1952 t/m 1956 11
HOOFDSTUK III	DE RESULTATEN VAN DE ONDERZOCHE BE- DRIJVEN IN DE BETUWE VAN 1948 t/m 1956 29
HOOFDSTUK IV	DE RESULTATEN VAN DE ONDERZOCHE BE- DRIJVEN IN HET ZANDGEBIED VAN NOORDBRABANT EN NOORD-LIMBURG IN 1955-1956 49
SAMENVATTING	55

WOORD VOORAF

In het algemeen is het moeilijk een indruk te krijgen van de financiële uitkomsten van de fruitteelt. In velerlei bedrijfsvormen en -typen wordt fruit geteeld. Wij kennen het moderne gespecialiseerde intensieve bedrijf naast de extensieve veelal oude hoogstamboomgaard in het gemengde bedrijf met alle mogelijke tussenvormen en variaties. De bedrijfsuitkomsten van de fruitteelt in het algemeen zouden, indien de mogelijkheid aanwezig was deze te bepalen, nog weinig zeggen omtrent de rentabiliteit van wat wij onder de huidige omstandigheden onder fruitteelt verstaan. Daar, omtrent de financiële uitkomsten van fruitteeltbedrijven in ons land echter zeer weinig bekend is en zoals reeds vele malen is gebleken er behoefte aan nader inzicht in deze materie bestaat, is aan de hand van de op de afdeling Tuinbouw van het Landbouw-Economisch Instituut aanwezige bedrijfsboekhoudingen van fruitteeltbedrijven een overzicht van de financiële resultaten van deze bedrijven samengesteld. De uitkomsten hebben betrekking op bedrijven in Zeeland, de Betuwe en het Zandgebied van Noordbrabant en Noord-Limburg.

De resultaten die in deze publikatie zijn vermeld hebben betrekking op goed geleide in hoofdzaak gespecialiseerde fruitbedrijven en geven dus geen beeld van de rentabiliteit van de fruitteelt in het algemeen.

Tot slot zij nog vermeld dat de financiële uitkomsten betrekking hebben op de gehele bedrijven, waarin dus ook de jonge percelen die nog niet in produktie zijn, zijn opgenomen. Naast de bedrijfsresultaten zijn nog een aantal aanvullende gegevens vermeld die een nader inzicht in de kosten-, opbrengsten- en bedrijfsstructuur van de onderzochte bedrijven geven.

De publikatie is samengesteld op de afdeling Tuinbouw door K.Angus onder leiding van P.A.Spoor.

's-Gravenhage, december 1958

DE DIRECTEUR,

J. Horring
(Dr. J. Horring)

HOOFDSTUK I

ALGEMENE TOELICHTING

1. In l e i d i n g

Door de afdeling Tuinbouw van het Landbouw-Economisch Instituut zijn, ten einde over gegevens als basis voor verder bedrijfseconomisch onderzoek te kunnen beschikken, sinds 1948 van een aantal fruitteeltbedrijven bedrijfsboekhoudingen bijgehouden. Daar, ontrent de financiële uitkomsten van fruitteeltbedrijven in ons land zeer weinig bekend is en zoals reeds vele malen is gebleken, er behoefte aan nader inzicht in deze materie bestaat, is aan de hand van de aanwezige bedrijfsboekhoudingen een overzicht van de financiële resultaten van deze bedrijven samengesteld. Bij de beoordeling en de interpretatie van de resultaten is het noodzakelijk te weten dat deze betrekking hebben op goed geleide fruitteeltbedrijven en dus geen beeld geven van de rentabiliteit van de fruitteelt in het algemeen. In deze publikatie zijn de bedrijfsuitkomsten vermeld van:

- a. een aantal bedrijven in Zeeland van 1952 t/m 1956¹⁾
- b. een aantal bedrijven in de Betuwe van 1948 t/m 1956¹⁾
- c. een aantal bedrijven in het Zandgebied van Noordbrabant en Noord-Limburg over de jaren 1955 en 1956.¹⁾

Binnen deze groepen van bedrijven komt per gebied nog een vrij grote spreiding voor wat betreft de bedrijfsgrootte, het niveau van de bedrijfsvoering, de bedrijfsinrichting en de beplanting. In het algemeen kunnen wij echter wel vaststellen dat deze bedrijven boven het gemiddelde peil van de Nederlandse fruitteelt liggen, zodat de uitkomsten, mede op grond van het dikwijls geringe aantal waarnemingen, voor algemeen gebruik met grote voorzichtigheid gehanteerd dienen te worden. De financiële resultaten die betrekking hebben op de gehele bedrijven, waarbij dus ook de jonge nog niet in produktie zijnde percelen zijn betrokken, zijn weergegeven in de geldopbrengsten per f.100,- kosten en in het arbeidsinkomen van de ondernemer.

1) teeltjaren

2. De basisgegevens

Voor het bepalen van de kosten en opbrengsten werden door de deelnemende bedrijven kasstaten bijgehouden, waarop alle bedrijfsontvangsten en -uitgaven werden vermeld. Tevens werd nauwkeurig aantekening gehouden van de tijdsduur der verrichte werkzaamheden en het verbruik van materialen.

Voor het vaststellen van de opbrengsten werd gebruik gemaakt van de veilingbrieven, die aan het L.E.I. ter inzage werden gegeven.

Jaarlijks ontvangen de deelnemers een bedrijfsverslag, dat uit de bedrijfsboekhouding wordt samengesteld. Van deze bedrijfsverslagen werd jaarlijks per gebied een overzicht samengesteld, waaraan de gegevens voor dit onderzoek zijn ontleend.

3. De bedrijven

Het aantal fruitteeltbedrijven dat in het onderzoek van 1948 t/m 1956 is betrokken geweest bedraagt per gebied:

AANTAL DEELNEMENDE BEDRIJVEN 1948 t/m 1956

Tabel 1

Gebied	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Betuwe	11	12	11	11	11	17	23	27	26
Zeeland	4	3	3	3	22	17	25	24	25
Limburg en Noordbrabant	6	4	4	4	4	4	5	19	16
Totaal	21	19	18	18	37	38	53	70	67

Zoals uit tabel 1 blijkt, waren er in de jaren 1948 t/m 1951 vooral in Zeeland en Limburg nog maar zeer weinig bedrijven in administratie. In 1952 werd het aantal bedrijven in Zeeland uitgebreid tot 22 (waarvan een 4-tal bedrijven in West-Noordbrabant lagen). Door de watersnood in 1953 vielen er 5 bedrijven uit. In 1953 en 1954 werd het aantal bedrijven in de Betuwe en Zeeland verder uitgebreid en in 1955 werden in Noordbrabant en Noord-Limburg een aantal bedrijven die merendeels op zandgrond gelegen waren, bij het onderzoek betrokken. Zoals reeds eerder werd vermeld behoren de bedrijven die aan dit onderzoek deelnamen tot de categorie van de goed geleide bedrijven, waarvan de resultaten over het algemeen boven het "gemiddelde" bedrijf lagen.

Uitgezonderd een aantal bedrijven in Noordbrabant zijn alle bedrijven specifieke fruitteeltbedrijven. In Noordbrabant zijn een aantal gemengde bedrijven in het onderzoek betrokken, doch voor het bepalen van de rentabiliteit, zijn alleen de gegevens opgenomen die op de fruitteelt betrekking hebben.

Het aantal deelnemende bedrijven in Zeeland in de jaren 1948 t/m 1951 en in Limburg en Noordbrabant in de jaren 1948 t/m 1954 was zo gering, dat over deze jaren de financiële resultaten van deze bedrijven niet in het onderzoek zijn betrokken. Deze bedrijven zijn in tabel 1 dan ook door een stippellijn afgescheiden van de bedrijven waarvan de financiële resultaten in deze publikatie zijn vermeld.

4. D e b e r e k e n i n g v a n d e r e s u l t a t e n

De bedrijfsresultaten zijn bepaald volgens de bij het L.E.I. gebruikelijke methode. Behalve de kosten en opbrengsten die op de kasstaten voorkomen, dienen in de resultatenberekening ook verschillende kosten en opbrengsten te worden opgenomen, welke niet of niet volledig in kasuitgaven of -ontvangsten tot uitdrukking komen, t.w. rente en afschrijving van duurzame produktiemiddelen, arbeid van de ondernemer en zijn gezinsleden en waardestijging van jonge fruitbeplantingen.

a. Rente

Over het gehele in het bedrijf geïnvesteerde vermogen, onverschillig of dit eigen of vreemd vermogen was, werd 4% rente per jaar berekend. Het gemiddeld geïnvesteerde vermogen in de duurzame produktiemiddelen werd eenvoudigheidshalve voor alle bedrijven gesteld op 60% van de nieuwwaarde.

De waarde van de plantopstand werd gebaseerd op de reproductiekosten, waarbij rekening werd gehouden met de kwaliteit van de beplanting en het aantal jaren, dat nog een rendabele exploitatie kon worden verwacht.

Over het vermogen dat nodig was voor de financiering van de in de loop van het jaar gemaakte kosten, werd eveneens 4% rente per jaar berekend.

b. Afschrijvingen

Bij de berekening van de afschrijvingen is uitgegaan van de vervangingswaarde in het desbetroffende jaar. Het vaststellen van

de afschrijvingspercentages is geschied op basis van de duur, waarover een nuttig gebruik van de desbetreffende produktiemiddelen kan worden verwacht, waarbij rekening is gehouden met een eventuele residuwaarde.

Voor kleingereedschap is eenvoudigheidshalve geen afschrijving toegepast, doch zijn de jaarlijkse vernieuwingen als kosten van het desbetreffende jaar beschouwd.

c. Arbeid ondernemer en gezinsleden

Voor de waardering van de handonarbeid van de ondernemer en zijn gezinsleden is uitgegaan van de lonen in het desbetreffende jaar, verhoogd met sociale lasten die volgens de C.A.O. zouden moeten worden betaald aan vreemde arbeidskrachten van overeenkomstige leeftijd en bekwaamheid en van de in de C.A.O. genoemde normale arbeidstijden.

Voor de ondernemer is dit bedrag verhoogd met een eventuele voormanstoeslag en een toeslag voor vakbekwaamheid.

Voor de eigenlijke ondernemersarbeid (leiding, toezicht en het dragen van risico) is geen bedrag opgenomen, daar zeer moeilijk is vast te stellen, hoe hoog dit in ieder afzonderlijk geval zou moeten zijn. Een bezwaar is dit echter niet, mits men er zich van bewust is, dat het netto-bedrijfsresultaat nu voorstelt de beloning voor de ondernemersfunctie in de ruimste zin, dus zowel zuivere winst als beloning voor leiding, toezicht en risico.

d. Waardestijging van jonge aanplantingen

De kosten die men besteedt aan een jonge fruitaanplant waarvan nog geen of slechts geringe opbrengsten van fruit worden verkregen, kunnen vanzelfsprekend niet als verliezen worden beschouwd, daar men hiervoor een in waarde stijgende fruitaanplant verkrijgt. Deze waardestijging is getaxeerd en als "aanwas plantopstand" bij de opbrengsten opgenomen. Bij de taxatie is rekening gehouden met de werkelijke ontwikkeling van de jonge aanplant in de loop van het jaar, in vergelijking met de normale groei in het desbetreffende fruitgebied.

5. De i n d e l i n g v a n d e k o s t e n

Ten einde een goede beoordeling van de kosten van de bedrijven mogelijk te maken zijn deze kosten verdeeld in:

- a. kosten van de duurzame produktiemiddelen en overige algemene kosten,
- b. bewerkingskosten,
- c. afleveringskosten.

- a. Kosten van de duurzame produktiemiddelen en overige algemene kosten

In deze rubriek zijn samengevat de kosten van de grond, rente, afschrijving en onderhoud van de overige duurzame produktiemiddelen (schuren, trekker, gereedschappen, vaste plantopstand, enz.), alsook de kosten van verlet en algemene werkzaamheden en de diverse algemene kosten. Deze kosten zijn in dit onderzoek verdeeld in:

- a. rente en afschrijving van de plantopstand,
- b. kosten overige duurzame produktiemiddelen en algemene kosten.

- b. Bewerkingskosten

Onder bewerkingskosten worden verstaan de kosten van grondbewerking, bemesting, ziektebestrijding, snoeien, oogsten enz. De kosten zijn onderverdeeld in materialen, arbeid en werk door derden.

De rente van het vermogen, nodig voor de financiering der bewerkingskosten is eenvoudigheidshalve opgenomen onder de algemene kosten.

- c. Afleveringskosten

Onder de afleveringskosten zijn opgenomen de kosten van vervoer naar de veiling, fusthuur, veilingkosten, enz.

6. De i n d e l i n g v a n d e t a b e l l e n

In de tabellen 2, 5 t/m 7, 10, 13 t/m 15, 19 en 20 zijn de gemiddelde cijfers per groep van deelnemende bedrijven opgenomen, waarbij achtereenvolgens gegevens zijn vermeld inzake:

- a. Bedrijfstype, enz.

Hier is aangegeven de gemiddelde beteelde oppervlakte en voorts welk gedeelte van deze oppervlakte in beslag genomen werd door landbouw en groenteteelt, resp. jonge boomgaard. Tevens is

gegeven de gemiddelde beplantingsdichtheid, d.w.z. de totale oppervlakte van de horizontale doorsnede van de kronen van de bomen, uitgedrukt in % van de bodemoppervlakte. M.a.w. dit gedeelte van de bodem zou men bedekt zien als men van grote hoogte op de boomgaard zou neerzien.

b. Kg-opbrengsten en prijzen

Ten einde een inzicht te geven in de samenstelling van de beplanting, is aangegeven welk gedeelte van de totale oogst bestaat uit appels en peren, pruimen, kersen en kleinfruit. Bovendien is van de appels en peren vermeld het gemiddelde percentage zomerrassen, alsmede het gemiddelde percentage gangbare rassen (zowel zomer-, herfst- als winterfruit) en welk gedeelte gemiddeld is aangevoerd na 1 december. Hierbij zij opgemerkt dat al deze gegevens zijn uitgedrukt in procenten van de gemiddelde totale oogst van hard en zacht fruit, tezamen.

Voorts is vermeld de gemiddelde prijs per fruitsoort en van appels en peren eveneens het gemiddelde percentage Standaard en Huishoud I.

c. Geldopbrengsten, kosten en netto-bedrijfsresultaat

De post fruitopbrengst bestaat uitsluitend uit opbrengsten van appels, peren, pruimen en kersen.

Overige opbrengsten en kleinfruit bestaat hoofdzakelijk uit opbrengsten van akkerbouw, veeteelt, onderteelten en kleinfruit.

d. Arbeidsbezetting en arbeidsverdeling

Ten einde enig inzicht te geven in de beschikbare arbeid en de arbeidsbehoefte zijn enige gegevens betreffende de arbeidsbezetting van de bedrijven uitgedrukt in manjaren per ha opgenomen, t.w.:

1. over het gehele jaar;
2. over de periode van januari tot half juni;
3. over de periode van half juni tot het einde van het jaar.

Ad 1. Dit cijfer geeft aan de gemiddelde arbeidsbezetting van een bedrijf gedurende het gehele jaar uitgedrukt in manjaren per ha. Het is berekend uit het totale aantal gewerkte uren en

het aantal uren dat normaal volgens de C.A.O. per jaar per man wordt gewerkt (d.i. één manjaar). Het cijfer stelt dus voor het aantal arbeiders dat, op basis van de C.A.O., gemiddeld per ha op het bedrijf gewerkt heeft.

Het bedrag aan akkoordloon waarvan geen uren bekend waren is voor deze berekening door taxatie tot manjaren herleid.

Ad 2 en 3. Deze cijfers geven resp. aan de arbeidsbezetting per ha gedurende de perioden januari tot half juni en half juni t/m december. Deze arbeidsbezetting is op dezelfde wijze berekend als vermeld onder 1, met dien verstande, dat hier is uitgegaan van het aantal te werken uren volgens de C.A.O. in de periode januari tot half juni resp. half juni t/m december.

7. W i j z e v a n u i t d r u k k i n g v a n d e g e g e v e n s

Voor de verwerking van de verzamelde gegevens zijn de bedrijven op de eerste plaats naar gebied onderscheiden. Op de tweede plaats zijn de bedrijven per gebied ingedeeld in drie grootteklassen, t.w. kleine-, middelgrote- en grote bedrijven.

Onder de kleine bedrijven werden de bedrijven ingedeeld met een oppervlakte van minder dan 4 ha. Van de middelgrote bedrijven varieerde de oppervlakte van 4-9 ha en onder de grote bedrijven werden de bedrijven gerangschikt met een oppervlakte van meer dan 9 ha.

HOOFDSTUK II

DE RESULTATEN VAN DE ONDERZOCHE BEDRIJVEN IN ZEELAND¹⁾ VAN 1952 t/m 1956

In tabel 2 zijn de gemiddelde uitkomsten per bedrijf per ha opgenomen van de onderzochte bedrijven in Zeeland van 1952 t/m 1956.

Uitdrukkelijk zij er nogmaals op gewezen, dat deze gemiddelde uitkomsten geen representatief beeld geven van de gemiddelde uitkomsten van de fruitteelt in Zeeland, doch slechts een indruk geven van de gemiddelde resultaten op een aantal goed geleide bedrijven in Zeeland.

Tabel 2

GEMIDDELTE RESULTATEN PER HA VAN EEN AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN IN ZEELAND VAN 1952 t/m 1956

Jaar	1952	1953	1954	1955	1956	Gem. 1952 t/m 1956
Aantal bedrijven	22	17	25	24	25	
Beteelbare oppervlakte ha	6.62,-	5.71,-	5.63,-	6.31,-	6.48,-	6.17,-
Waarvan landb. groenteteelt + % veeteelt	-	1	1	2	4	2
Jonge boomgaard "	36	29	31	19	26	28
Beplantingsdichtheid "	47	51	49	54	54	51
Kg-opbrengst per ha kg	13.250	14.300	15.500	11.900	14.850	14.000
Waarvan: appel+peer/pruim %	92/4	94/3	97/1	96/3	99/1	96/2
kersen/kl.fruit "	-/4	-/3	-/2	-/1	-/-	-/2
Gangbare appel+peerassen "	84	86	91	91	95	90
Zomerrassen appel + peer "	19	18	16	17	18	18
Aanvoer appel+peer na 1 dec. "	23	15	27	13	21	20
Gem.prijs: appel/peer in ct/kg pruim/kers "	23/20 20/-	32/32 30/-	26/27 52/82	40/38 52/112	31/36 61/82	30/31 44/92
ST.+HI appel/peer %	70/69	57/73	60/57	73/61	57/60	64/63
Fruitopbrengst gld.	2.654	4.201	4.174	4.743	4.988	4.183
Ov.opbrengst +kl.fruit "	444	483	468	343	796	512
Aanwas plantopstand "	435	242	309	285	336	324
Totaal geldopbrengst gld.	3.533	4.926	4.951	5.371	6.120	5.019
Kosten						
Rente + afschr. plantopst. gld.	331	340	332	360	351	343
Ov. duurz. prod. midd. en alg. kosten "	773	798	871	865	1153	902
Materialen "	859	596	732	722	767	742
Arbeidsuren uur	(1146)	(1096)	(972)	(837)	(897)	(979)
Arbeidskosten gld.	1390	1325	1360	1284	1459	1366
Bew. kosten door derden "	297	226	305	189	269	259
Afleveringskosten "	377	430	413	388	452	412
Totale kosten gld.	4.027	3.715	4.013	3.808	4.451	4.024
Netto-resultaat gld.	7.494	1.211	938	1.563	1.669	995
In % van de kosten %	12	33	23	41	37	25
Arb.-bezetting per ha m.j.	0,53	0,56	0,46	0,42	0,48	0,48
Gemiddeld uurloon gld.	1,21	1,24	1,40	1,53	1,63	1,40
Gem. arb. bez. 1 ^o h. j. / 2 ^o h. j. m.j.	0,46/ 0,58	0,47/ 0,60	0,36/ 0,53	0,36/ 0,45	0,33/ 0,54	0,39/ 0,54
Tot. nieuwwaarde per ha gld.	9.850	10.325	10.775	10.825	12.375	10.900
Waarvan grond+plantopst. "	6.825	7.250	7.350	7.150	7.275	7.175
Irekk.+werkt.+spuit+maaimach. "	1.450	1.675	1.650	1.975	2.625	1.900

1) inclusief enige bedrijven in West-Noordbrabant. In het vervolg zal in deze publikatie het gebied als "Zeeland" worden aangeduid.

1. Algemene gegevens

a. Bedrijfstype

De gemiddelde bedrijfs grootte van de onderzochte bedrijven in Zeeland in de jaren 1952 t/m 1956 varieerde van 5,6 ha tot 6,6 ha. De gemiddelde bedrijfs grootte in de periode 1952 t/m 1956 bedroeg 6,2 ha.

Gemiddeld 33% van de deelnemende bedrijven in dit gebied had een beteelbare oppervlakte van minder dan 4 ha, 50% had een beteelbare oppervlakte van 4-9 ha en van de overige 17% was de beteelbare oppervlakte meer dan 9 ha.

Het merendeel der deelnemende bedrijven zijn specifieke fruitteeltbedrijven, slechts in enkele gevallen werd de fruitteelt als een zelfstandig onderdeel van een landbouwbedrijf beoefend. Op alle bedrijven werden hoofdzakelijk appels en peren geteeld. De beplanting van de in volle productie zijnde percelen bestond overwegend uit struiken. Bij de jonge percelen domineert de "vrije spil".

De gemiddelde beplantingsdichtheid van alle onderzochte bedrijven in dit gebied gaf een regelmatige stijging te zien van 47% in 1952 tot 54% in 1956.

b. Kg-opbrengsten, rassen en prijzen

De opbrengsten per ha met fruit beteelde bedrijfsoppervlakte, dus inclusief de jonge percelen, bedroeg in de jaren 1952 t/m 1956 gemiddeld 14000 kg. In 1956 werd de hoogste opbrengst per ha behaald, namelijk bijna 15000 kg. In 1955 was dit met bijna 12000 kg de laagste. Het opbrengstverloop over deze jaren was dus zeer regelmatig. Draag- en beurtjaren kwamen niet voor. In 1952 bestond de opbrengst per ha voor 92% uit appels en peren, 4% uit pruimen en 4% uit kleinfruit. Het aandeel van de appels en peren in de totale oogst is tot en met 1956 regelmatig gestegen tot 99%, terwijl daarentegen het aandeel van de pruimen regelmatig daalde tot 1% en het kleinfruit zelfs geheel verdween.

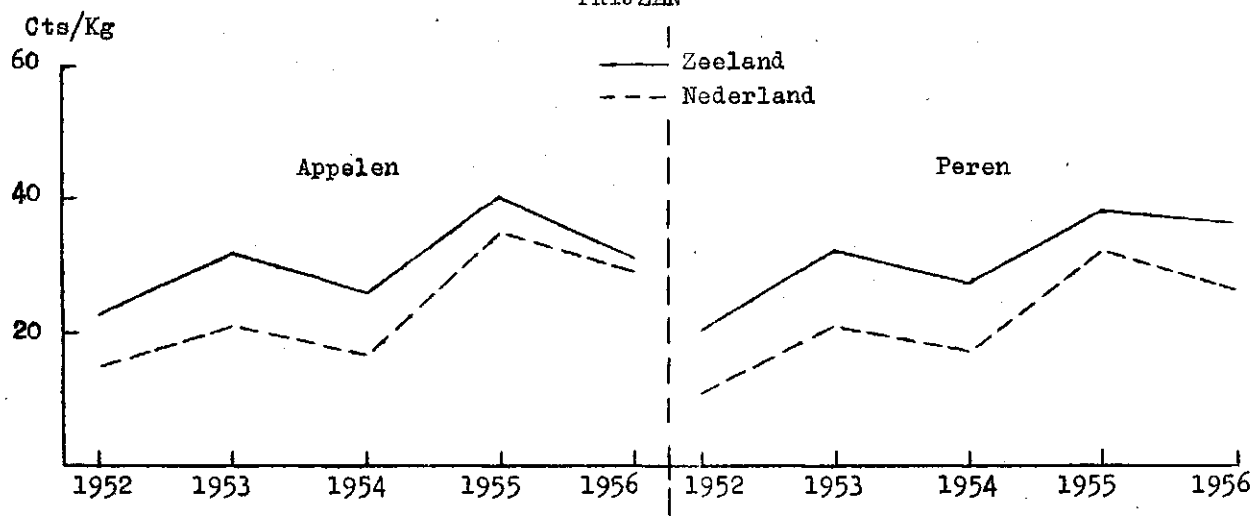
Ook het aandeel van de gangbare appel- en pererassen, uitgedrukt in procenten van de totale oogst is sinds 1952 sterk gestegen van 84% tot 95% in 1956. Het percentage zomerrassen van appels en peren is vrij constant gebleven en bedroeg gemiddeld 18% van de totale opbrengst.

Het verloop van de gemiddelde appel- en perenprijzen van deze bedrijven is weergegeven in de grafieken 1 en 2. Tevens zijn in deze grafieken de gemiddelde landelijke veilingprijzen van appels en peren opgenomen.

De gemiddelde prijzen van appels en peren op de deelnemende bedrijven blijken overeenkomstig de verwachting aanzienlijk hoger te zijn dan de landelijke gemiddelde prijzen. Voor de appels is de prijs gemiddeld 7ct/kg hoger, voor de peren zelfs 10ct/kg.

DE GEMIDDELDE VEILINGPRIJZEN VAN APPELEN EN PEREN OP DE ONDERZOCHE BEDRIJVEN IN VERGE-
LIJING MET DE LANDELIJK GEMIDDELDE VEILING-
PRIJZEN

Grafiek 1

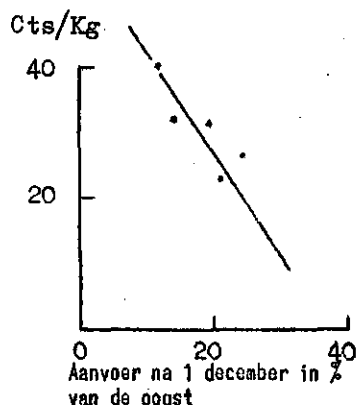

De hogere gemiddelde prijzen op deze Zeeuwse bedrijven zijn voornamelijk te danken aan een tweetal factoren, nl. het sortiment en de kwaliteit. De aangevoerde hoeveelheden van appels en peren van deze bedrijven blijken voor 90-95% te bestaan uit veel gevraagde gangbare rassen van goede kwaliteit.

Van de geveilde hoeveelheden appels en peren na 1 december blijkt ongeveer 10% van de aanvoer te bestaan uit peren en 90% uit appels. Vergelijkt men de bewaarde hoeveelheden appels met de gemiddelde prijs, dan blijkt dat bij hoge prijzen weinig appels na 1 december worden aangevoerd, terwijl bij lage prijzen de aanvoer na 1 december aanzienlijk groter wordt. In grafiek 2 is het verband weergegeven tussen de gemiddelde appelprijzen en de gemiddelde aanvoer na 1 december van de onderzochte bedrijven over de jaren 1952 t/m 1956.

Grafiek 2

VERBAND TUSSEN DE GEMIDDELDE
APPELPRIJZEN EN DE AANVOER VAN APPELEN
NA 1 DECEMBER

Beide factoren blijken in nauw verband met elkaar te staan. In een jaar met een grote oogst en lage gemiddelde prijzen zal de fruit-teler meer fruit bewaren, in de hoop dit fruit in de loop van de winter en eventueel in het vroege voorjaar tegen hogere prijzen te kunnen afzetten. In een jaar met een kleine oogst en hoge prijzen is het voor de teler minder aantrekkelijk grote hoeveelheden te bewaren.

2. De produktiekosten

De gemiddelde produktiekosten in de onderzochte bedrijven bedragen over de jaren 1952 t/m 1956 ruim f.4000,- per ha. Deze kosten zijn in de loop van 1952-1956 vrij constant gebleven en vertoonden alleen in 1956 een afwijking van 10% naar boven tot ruim f.4450,- per ha. De verdeling van deze kosten per ha per jaar in de verschillende kostensoorten, uitgedrukt in procenten van de jaar-kosten, is in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 3

DE PROCENTUELE SAMENSTELLING VAN DE KOSTEN VAN DE ONDERZOCHE BEDRIJVEN
IN ZEELAND IN DE JAREN 1952 t/m 1956

Jaar	1952	1953	1954	1955	1956	Gemiddelde 1952 t/m 1956
Aantal bedrijven	22	17	25	24	25	
Rente en afschrijving van de plantopstand	8	9	8	9	8	9
Overige duurzame prod. midd. en overige alg.kosten	19	21	22	23	26	22
Materialen	21	16	18	19	17	18
Arbeidskosten	35	36	34	34	33	34
Bewerkingskosten door derden	7	6	8	5	6	6
Afleveringskosten	10	12	10	10	10	11
Totaal	100	100	100	100	100	100

De kosten van de duurzame produktiemiddelen en overige algemene kosten, exclusief de rente en afschrijving van de plantopstand, blijken in deze periode vrij sterk gestegen te zijn, nl. van 19% in 1952 tot 26% in 1956. Hiertegenover stond een kleine procentuele daling van de materialen, de arbeidskosten en de bewerkingskosten door derden. De overige kostenbestanddelen zijn vrij constant gebleven.

De overige duurzame produktiemiddelen en algemene kosten stegen van 773 gulden in 1952 tot ruim 1150 gulden in 1956, een stijging van bijna 50%. Een gedeelte van deze kostenstijging moet echter toegeschreven worden aan de geldontwaarding in deze periode, waardoor, in verband met de waardering van de duurzame produktiemiddelen op basis van de vervangingswaarde, de afschrijvingen elk jaar hoger werden. Een ander gedeelte moet echter toegekend worden aan verdere mechanisatie die enerzijds kostenverhogend maar anderzijds arbeidsbesparend heeft gewerkt. Het aantal arbeidsuren per ha daalde in deze periode van 1146 uur in 1952 tot bijna 900 uur in 1956. Ondanks deze daling van het aantal arbeidsuren per ha met ruim 20% zijn de arbeidskosten per ha van 1952 tot en met 1956 gestegen met ongeveer 5% tot ruim 1450 gulden per ha in 1956. Deze stijging is echter uitsluitend te wijten aan de stijging van de arbeidslonen en sociale lasten. Sinds 1952 is op deze bedrijven namelijk het gemiddelde uurloon van f.1,21 met ongeveer 35% gestegen tot f.1,63 per uur in 1956.

De voortschrijdende rationalisatie (van motorspuit naar nevelspuit en van benzinetrekker naar dieseltrekker) en de afnemende meststoffengiften hebben een daling van de materiaalkosten zowel in absolute als in relatieve zin tot gevolg gehad. Procentueel daalde deze post van 21% van de totale produktiekosten in 1952 tot 17% in 1956. Absoluut bedroegen de kosten van de materialen ruim f.850,-, in 1952 tegen ruim f.760,- in 1956.

3. D e g e l d e l i j k e o p b r e n g s t e n e n d e r e n t a b i l i t e i t

De geldelijke opbrengsten per ha van de onderzochte bedrijven zijn sinds 1952 belangrijk gestegen. Bedroeg de gemiddelde opbrengst in 1952 ruim 3500 gulden per ha bedrijfsoppervlakte, in 1956 was deze opgelopen tot ruim 6100 gulden per ha, een stijging van ruim 72%.

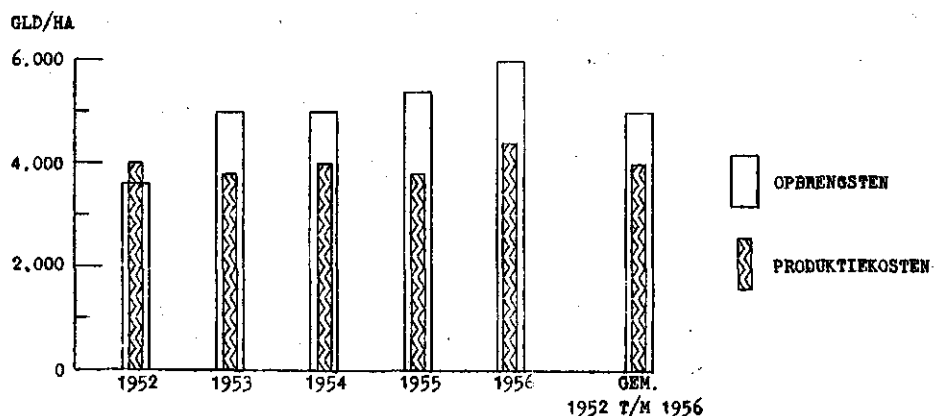
In 1952 waren de gemiddelde kosten per ha echter bijna 500 gulden hoger dan de opbrengsten, zodat het netto-overschot negatief was. In de jaren 1953 t/m 1956 waren de uitkomsten echter gunstig.

In grafiek 3 is een overzicht gegeven van de produktiekosten, de opbrengsten en het netto-overschot per ha van de deelnemende bedrijven in Zeeland over de jaren 1952 t/m 1956, alsmede het gemiddelde over deze jaren.

Zoals reeds vermeld was 1952 een zeer ongunstig jaar voor dit gebied. De appel- en perenoogst was dit jaar in Nederland en de ons omringende landen zeer groot, waardoor de prijzen laag waren. Desondanks waren de gemiddelde appel- en perenprijzen van deze bedrijven hoger dan van de onderzochte bedrijven in de andere gebieden. Ondanks dit slechte jaar is het gemiddelde netto-overschot over de jaren 1952 t/m 1956 zeer bevredigend te noemen.

Grafiek 3.

GEMIDDELDE PRODUKTIEKOSTEN, OPBRENGSTEN EN NETTO-OVERSCHOT
PER HA VAN DE ONDERZOCHE BEDRIJVEN IN ZEELAND OVER DE JAREN
1952 t/m 1956

Tevens is in tabel 4 nog een overzicht gegeven van de gemiddelde beteelbare oppervlakte, de opbrengsten per 100 gulden kosten en het gemiddelde arbeidsinkomen van de ondernemer ¹⁾ per bedrijf van de onderzochte bedrijven in dit gebied over de jaren 1952 t/m 1956.

Tabel 4

GEMIDDELDE RESULTATEN VAN DE ONDERZOCHE FRUITBEDRIJVEN IN ZEELAND
VAN 1952 T/M 1956

Jaar	Gemiddelde beteelbare oppervlakte	Opbrengsten per 100 gld. kosten	Gem. arbeidsinkomen v.d. ondernemer per bedrijf
1952	6.62.-ha	88 gld.	1.960 gld.
1953	5.71.-"	133 "	9.040 "
1954	5.63.-"	123 "	5.960 "
1955	6.31.-"	141 "	10.350 "
1956	6.48.-"	137 "	12.220 "
Gemiddeld	6.17.-"	125 "	7.200 "

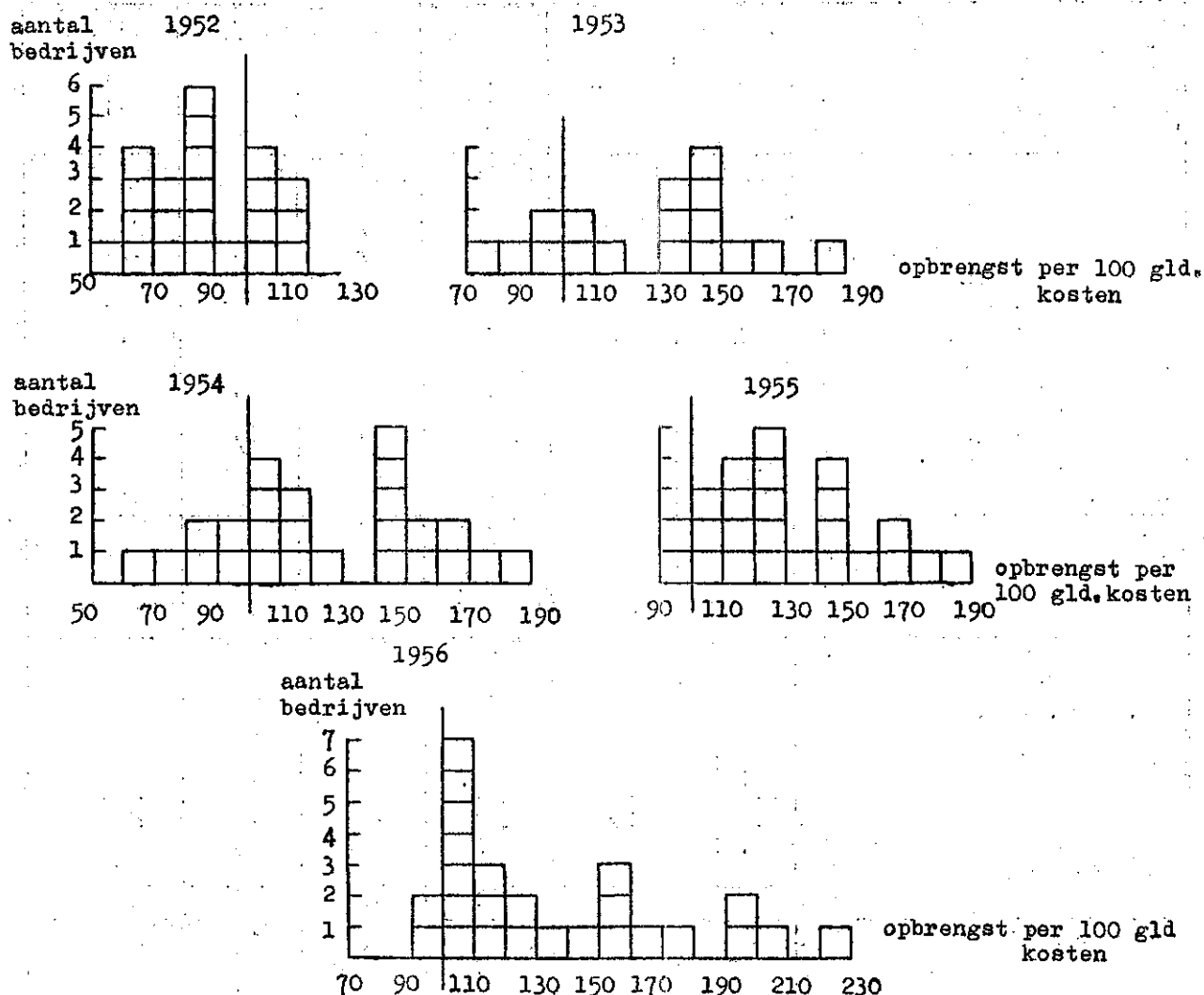
Tenslotte is in grafiek 4 ²⁾ de spreiding van de bedrijfsresultaten uitgedrukt in de opbrengsten per 100 gulden kosten van de in dit gebied onderzochte bedrijven weergegeven. Hieruit blijkt dat er jaarlijks grote verschillen in de financiële resultaten tussen de bedrijven optreden. Deze afwijkingen worden enerzijds veroorzaakt door de verschillen in de bedrijfsstructuur en de bedrijfsvoering, terwijl anderzijds de oorzaak gelegen is bij het optreden van bijzondere plaatselijke omstandigheden, die naast de kosten vooral de oogstgrootte en de kwaliteit van het fruit hebben beïnvloed.

1) Onder het arbeidsinkomen van de ondernemer wordt verstaan het nettooverschot vermeerderd met de berekende kosten van de handenarbeid van de ondernemer.

2) In de grafiek stelt elk vakje een bedrijf voor. De bedrijven links van de verticale lijn waren verliesgevend, de bedrijven rechts daarvan boekten gunstige resultaten.

Grafiek 4

DE SPREIDING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN
VAN DE ONDERZOCHE BEDRIJVEN IN ZEELAND
OVER DE TEELTJAREN 1952 t/m 1956

4. Het verschil in uitkomsten in verband met de bedrijfs grootte

Ten einde enig inzicht te verkrijgen in het verschil in uitkomsten in verband met de bedrijfs grootte, zijn de onderzochte bedrijven ingedeeld in een drietal grootteklassen, namelijk kleine-, middelgrote- en grote bedrijven.

Onder de kleine bedrijven zijn die bedrijven gerekend, die over een beteelbare oppervlakte van minder dan 4 ha beschikken. Bij de middelgrote bedrijven zijn de bedrijven met een beteelbare oppervlakte van 4-9 ha ingedeeld, terwijl de grote bedrijven een beteelbare oppervlakte van meer dan 9 ha beslaan.

Tabel 5

GEMIDDELDE RESULTATEN PER HA VAN EEN AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN IN ZEELAND
MET EEN BETEELBARE OPPERVLAKTE VAN MINDER DAN 4 HA

Jaar	1952	1953	1954	1955	1956	Gemiddelde 1952 t/m 1956
Aantal bedrijven	6	7	9	8	7	
Beteelbare oppervlakte ha	2.20.-	2.03.-	2.06.-	2.27.-	2.10.-	2.13.-
Waarvan landbouw, tuin- bouw en veeteelt %	-	1	-	3	3	1
Jonge boomgaard "	33	43	33	16	32	31
Beplantingsdichtheid "	41	48	49	56	56	50
Kg-opbrengst kg	11.075	12.850	15.300	14.150	14.975	13.825
Waarvan: appel en peer/ pruim %	82/10	89/6	93/3	94/5	98/2	92/5
kersen/kleinfr. "	-/8	-/5	1/3	-/1	-	-/3
Gangbare appel- + pererassen "	78	83	89	88	97	87
Zomerrassen appel+peer "	15	18	16	17	20	17
Aanvoer appel + peer na 1 december "	13	7	19	9	14	13
Gem.prijs: appel/peer in ct./kg	24/14	34/28	26/25	41/39	34/35	32/29
pruim/kersen " "	18/-	33/-	57/82	53/-	69/-	48/82
Stand.+ HI appel/peer %	79/59	46/69	60/58	75/70	59/59	63/63
Fruitopbrengst gld.	1777	3479	4323	5660	5542	4270
Ov.opbrengst + kleinfr. "	746	732	485	376	447	543
Aanwas plantopstand "	972	369	404	332	339	462
Totale geldopbrengst gld.	3495	4580	5212	6368	6328	5275
Rente + afschrijving plantopstand gld.	260	281	318	348	351	314
Ov.duurz.prod.midd. en algemene kosten "	643	809	944	972	1249	933
Materialen "	1181	578	818	694	870	814
Arbeidsuren uur	(1173)	(1097)	(1011)	(964)	(920)	(1026)
Arbeidskosten gld.	1465	1407	1547	1567	1596	1521
Bew.kosten door derden "	151	224	320	163	321	241
Afleveringskosten "	322	427	465	436	503	436
Totale kosten gld.	4022	3726	4412	4180	4890	4259
Netto-resultaat gld.	527	854	800	2188	1438	1016
In % van de kosten %	13	23	18	52	29	24
Arbeidsbezetting mj.	0,55	0,64	0,49	0,50	0,62	0,55
Gemiddeld uurloon gld.	1,25	1,28	1,53	1,63	1,73	1,48
Gem.arb.bez. 1e halfj. / 2e halfj. mj.	0,47/ 0,61	0,52/ 0,70	0,38/ 0,56	0,42/ 0,53	0,47/ 0,74	0,45/ 0,62
Totale nieuwwaarde gld.	7.900	10.100	11.350	11.425	13.425	10.975
Waarvan grond + plantopstand "	5.450	7.050	6.850	6.950	7.600	6.825
Trekker + werkt., spuit en maaimach. "	1.425	1.750	2.050	2.475	3.975	2.350

Tabel 6

GEMIDDELDE RESULTATEN PER HA VAN EEN AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN IN ZEELAND
MET EEN BETEELBARE OPPERVLAKTE VAN 4 - 9 HA

Jaar		1952	1953	1954	1955	1956	Gemiddel- de 1952 t/m 1956
Aantal bedrijven		10	7	13	12	13	
Beteelbare oppervlakte	ha	5.33.-	5.54.-	6.41.-	6.44.-	6.26.-	6.07.-
Waarvan landbouw, tuin- bouw en veeteelt	%	-	2	1	1	4	2
Jonge boomgaard	"	34	23	32	22	23	27
Beplantingsdichtheid	"	49	54	49	53	54	52
Kg-opbrengst	kg	13.625	14.625	16.300	10.800	14.975	14.075
Waarvan: appel en peer/ pruim	%	96/1	97/1	99/1	98/1	99/1	98/1
kersen/kleinfr.	"	-/3	-/2	-	-/1	-	-/1
Gangbare appel- + pererassen	"	87	88	93	95	96	92
Zomerrassen appel + peer	"	19	18	15	16	19	17
Aanvoer appel + peer na 1 december	"	25	17	30	14	27	23
Gem. prijs: appel/peer in ct./kg		24/20	31/31	26/27	39/36	30/37	30/31
pruim/kersen	"	21/-	32/-	53/-	53/112	57/82	45/96
Stand. + HI appel/peer	%	71/59	56/58	58/49	75/62	57/63	64/58
Fruitoopbrengst	gld.	2917	4602	4246	4206	4975	4213
Ov.opbrengst + kleinfr.	"	414	335	434	264	762	458
Aanwas plantopstand	"	278	172	261	249	308	261
Totale geldopbrengst	gld.	3609	5109	4941	4719	6045	4932
Rente + afschrijving plantopstand	gld.	352	386	345	385	374	367
Ov.duurz.prod.midd. en algemene kosten	"	867	804	876	879	1156	932
Materialen	"	767	613	670	746	684	700
Arbeidsuren	uur	(1207)	(1081)	(967)	(764)	(878)	(960)
Arbeidskosten	gld.	1452	1279	1245	1120	1396	1275
Bew.kosten door derden	"	286	200	306	203	236	250
Afleveringskosten	"	409	416	392	354	413	395
Totale kosten	gld.	4133	3698	3834	3687	4259	3939
Netto-resultaat	gld.	524	1411	1107	1032	1786	993
In % van de kosten	%	13	38	29	28	42	25
Arbeidsbezetting	mj.	0,55	0,52	0,44	0,38	0,42	0,45
Gemiddeld uurloon	gld.	1,20	1,18	1,29	1,47	1,59	1,35
Gem.arb.bez.1e halfj./ 2e halfj.	mj.	0,47/ 0,59	0,45/ 0,57	0,35/ 0,52	0,33/ 0,41	0,32/ 0,51	0,37/ 0,51
Totale nieuwwaarde	gld.	11.350	11.500	11.100	11.275	13.200	11.725
Waarvan grond + plantopstand	"	7.525	8.050	8.025	7.825	7.650	7.800
Trekker + werkt., spuit en maaimach.	"	1.625	1.750	1.525	1.850	2.400	1.850

Tabel 7

GEMIDDELDE RESULTATEN PER HA VAN EEN AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN IN ZEELAND
MET EEN BETEELBARE OPPERVLAKTE VAN MEER DAN 9 HA

Jaar	1952	1953	1954	1955	1956	Gemiddelde 1952 t/m 1956
Aantal bedrijven	6	3	3	4	5	
Beteelbare oppervlakte ha	13.22.-	14.72.-	13.03.-	14.01.-	13.21.-	13.56.-
Waarvan landbouw, tuin- bouw en veeteelt	%	-	2	3	3	2
Jonge boomgaard	"	26	11	20	17	21
Beplantingsdichtheid	"	52	53	48	52	52
Kg-opbrengst	kg	14.800	17.000	12.800	10.750	14.350
Waarvan: appel en peer/pruim	%	94/5	97/3	97/2	96/2	96/3
kersen/ kleinfruit	"	-/1	-	-/1	-/2	-
Gangbare appel- + pererassen	"	83	89	87	87	93
Zomerrassen appel + peer	"	23	18	18	20	16
Aanvoer appel + peer na 1 december	"	28	30	36	17	21
Gemiddelde prijs:						
appel/peer in ct/kg		23/22	30/41	21/28	43/43	29/36
pruim/kers	"	20/-	26/-	45/-	48/-	60/-
Stand + HI appel/peer	%	60/71	68/68	50/57	67/63	55/57
Fruitoopbrengst	gld.	3092	4949	3377	4518	4791
Ov.opbrengst + kl.fruit	"	197	248	563	512	825
Aanwas plantopstand	"	161	109	230	298	404
Totale geldopbrengst	gld.	3450	5306	4170	5328	6020
Rente + afschrijving plantopstand	gld.	366	372	323	312	222
Ov.duurzame produktie- middelen en algemene kosten	"	745	757	627	786	1083
Materialen	"	690	598	746	705	840
Arbeidsuren	uur	(1016)	(975)	(878)	(803)	(908)
Arbeidskosten	gld.	1211	1239	1297	1211	1433
Bewerkingskosten door derden	"	460	291	366	199	280
Afleveringskosten	"	381	467	349	392	481
Totale kosten	gld.	3853	3724	3708	3605	4339
Netto resultaat	gld.	403	1582	462	1723	1681
In % van de kosten	%	% 10	42	12	48	39
Arbeidsbezetting	mj.	0,47	0,46	0,43	0,40	0,42
Gemiddeld uurloon	gld.	1,19	1,27	1,48	1,51	1,58
Gemiddelde arbeidsbe- zetting 1e halfj./ 2e halfj.	mj.	0,42/ 0,52	0,38/ 0,44	0,37/ 0,43	0,33/ 0,45	0,32/ 0,51
Totale nieuwwaarde	gld.	9250	8100	7650	8275	8750
Waarvan grond + plant- opstand	"	7025	5800	5850	5625	5875
Trekker + werktuigen, spuit en maaimachine	"	1150	1275	1050	1425	1300

In de tabellen 5, 6 en 7 zijn de gemiddelde uitkomsten per grootteklasse over de jaren 1952 t/m 1956 weergegeven. Uit deze veelheid van gegevens zullen de belangrijkste uitkomsten onderling vergeleken en nader besproken worden.

De gemiddelde beteelbare oppervlakte van de kleine bedrijven bleek over deze 5 jaren 2,13 ha te zijn. Bij de middelgrote bedrijven was de gemiddelde bedrijfsoppervlakte over dezelfde periode 6,07 ha en bij de grote bedrijven 13,56 ha. Het gemiddelde percentage jonge boomgaard over de jaren 1952 t/m 1956 was met 31% het hoogste bij de kleine bedrijven. Bij de middelgrote bedrijven bedroeg dit percentage 27% en bij de grote bedrijven 21%. De beplantingsdichtheid daarentegen bleek op alle onderzochte bedrijven ongeveer even hoog te zijn en ruim 50% te bedragen.

Een zeer opmerkelijk feit is, dat de gemiddelde kg-opbrengst per ha bedrijfsoppervlakte over deze vijf jaren bij deze drie bedrijfstypen praktisch gelijk was en ongeveer 14 ton per ha per jaar bedroeg. Hierbij zij opgemerkt dat gezien het percentage jonge boomgaard per bedrijfstype de kg-opbrengst per ha boomgaard in volle produktie bij de kleine bedrijven de hoogste is geweest, gevolgd door de middelgrote en grote bedrijven. Het percentage appelen en peren van de totale oogst is echter met 92% het laagste bij de kleine bedrijven en met 98% het hoogste bij de middelgrote bedrijven. Op de kleine bedrijven worden ook nog wat pruimen (5%) en kleinfruit (3%) geteeld.

Het gangbare sortiment van appelen en peren is de laatste jaren vooral op de kleine bedrijven snel gestegen van 78% in 1952 tot 97% in 1956. Bij de middelgrote en grote bedrijven is dit percentage eveneens tot ongeveer 95% gestegen.

Het percentage zomerrassen is bij de kleine bedrijven van 15% in 1952 gestegen tot 20% in 1956. Bij de grote bedrijven daarentegen is dit percentage in deze periode gedaald van 23% tot 16%. Bij de middelgrote bedrijven is dit percentage op 19% gebleven.

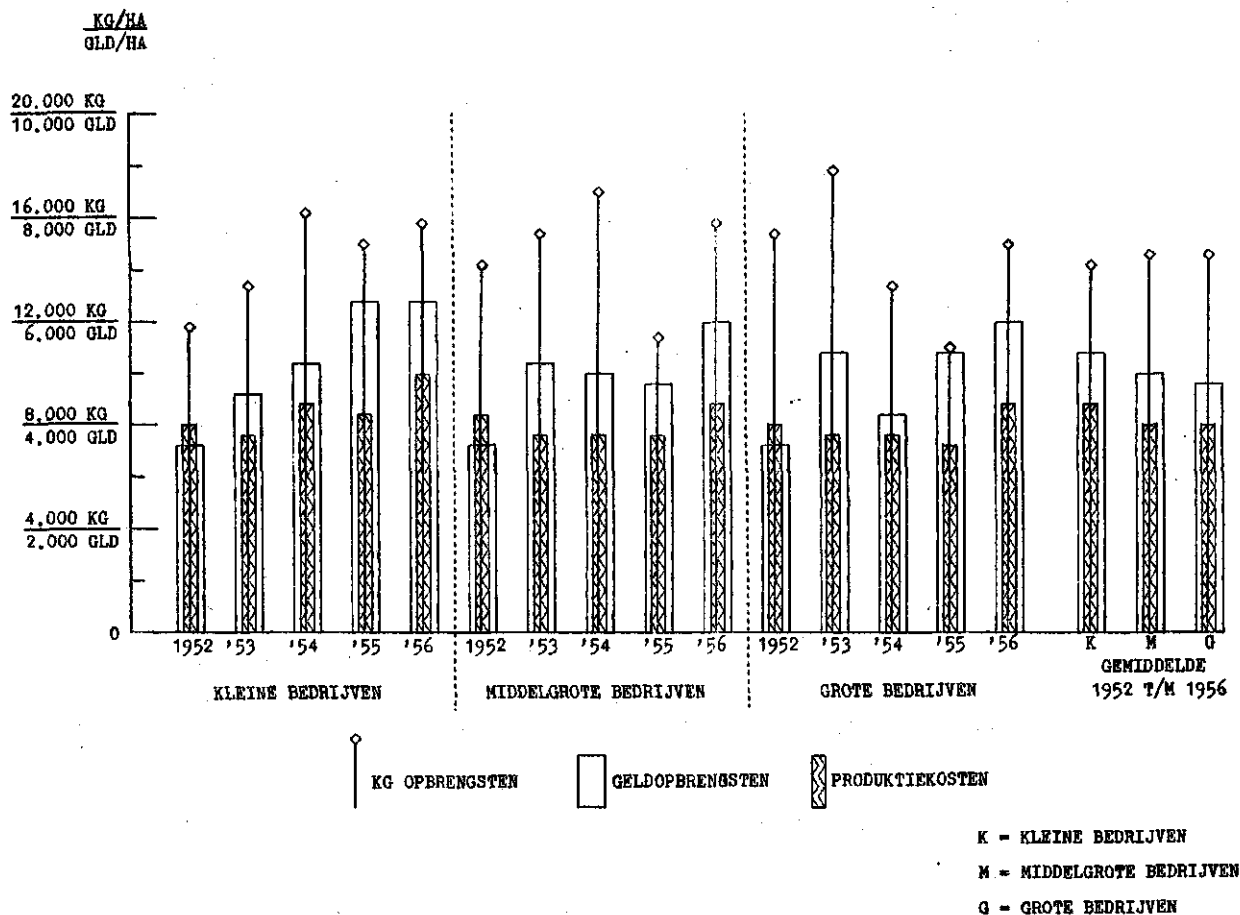
De aanvoer van appelen en peren na 1 december blijkt bij de kleine bedrijven gemiddeld slechts 13% van de totale oogst te bedragen. Bij de middelgrote bedrijven bedraagt dit gemiddeld 23% en bij de grote bedrijven gemiddeld 26% van de totale oogst. Van deze aanvoer na 1 december bestaat ongeveer 90% uit appelen en 10% uit peren.

Uitgaande van de gemiddelde bedrijfsgrootte, werd bij de kleinbedrijven jaarlijks per bedrijf ongeveer 4000 kg appels en peren na 1 december afgeleverd. Bij de middelgrote bedrijven werd er jaarlijks ongeveer 20 ton appels en peren per bedrijf na 1 december geveild en bij de grote bedrijven per jaar ongeveer 50 ton per bedrijf.

In grafiek 5 zijn over de jaren 1952 t/m 1956 de gemiddelde produktiekosten, de opbrengsten en het netto-resultaat per ha per bedrijfstype weergegeven. Ter vergelijking is in deze grafiek ook de kg-opbrengst per ha per bedrijfstype tot uitdrukking gebracht.

Grafiek 5

GEMIDDELDE PRODUKTIEKOSTEN, OPBRENGSTEN EN NETTO-RESULTAAT PER HA VAN EEN AANTAL KLEINE -, MIDDELGROTE - EN GROTE BEDRIJVEN IN ZEELAND OVER DE JAREN 1952 T/M 1956

Het jaar 1952 is gemiddeld voor de deelnemende bedrijven verliesgevend geweest. De produktiekosten waren zowel op de kleine-, als op de middelgrote bedrijven ruim 525 gulden per ha. groter dan de opbrengsten. De kg-opbrengsten waren echter op de middelgrote bedrijven ruim 2500 kg hoger dan op de kleine bedrijven. Op de grote bedrijven bedroeg het verlies ruim 400 gulden per ha, terwijl de kg-opbrengst ruim 3700 kg groter was dan op de kleine bedrijven.

In de hiernavolgende jaren waren de uitkomsten voor alle bedrijven bevredigend, met uitzondering van het jaar 1954. Voor de grote bedrijven waren de bedrijfsuitkomsten in dit jaar in vergelijking met de kleine- en middelgrote bedrijven enigszins teleurstellend. De kg-opbrengst per ha was dit jaar op de grote bedrijven beduidend minder dan bij de kleine- en middelgrote bedrijven. Het jaar 1955 is voor de kleine bedrijven een uitzonderlijk goed jaar geweest. Het gemiddelde over deze 5 jaren laat zien, dat op de kleine bedrijven de produktiekosten en de opbrengsten per ha de hoogste waren. Op de grote bedrijven zijn deze gemiddelde cijfers per ha de laagste.

De gemiddelde produktiekosten per ha op de kleine bedrijven ten bedrage van ruim 4250 gulden zijn ongeveer 300 gulden hoger dan op de middelgrote bedrijven en ruim 375 gulden hoger dan op de grote bedrijven.

In tabel 8 wordt tenslotte nog een vergelijkend overzicht gegeven van de gemiddelde bedrijfsgrootte, de rentabiliteit en het gemiddelde arbeidsinkomen per ondernemer per bedrijf in de drie onderscheidene bedrijfsgrootteklassen over de jaren 1952 t/m 1956. De rentabiliteit is uitgedrukt in de geldopbrengsten per 100 gulden kosten.

Tabel 8

GEMIDDELDE BEDRIJFSGROOTTE, RENTABILITEIT EN ARBEIDSINKOMEN VAN DE ONDERNEMER
PER BEDRIJF OVER 1952 T/M 1956

Jaar	Gemiddelde beteelbare oppervlakte per bedrijf in ha			Opbrengst per 100 gulden kosten			Gemiddeld arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf in guldens		
	kleine bedr.	middel-grote bedr.	grote bedr.	kleine bedr.	middel-grote bedr.	grote bedr.	kleine bedr.	middel-grote bedr.	grote bedr.
1952	2,20	5,33	13,22	87	87	90	97	7.480	7.4840
1953	2,03	5,54	14,72	123	138	142	2.340	9.430	23.790
1954	2,06	6,41	13,03	118	129	112	2.460	7.980	7.160
1955	2,27	6,44	14,01	152	128	148	5.210	8.670	25.710
1956	2,10	6,26	13,21	129	142	139	3.510	12.930	22.540
Gem.	2,13	6,07	13,56	124	125	123	2.850	7.770	13.300

Gemiddeld over 5 jaren bezien, blijken de opbrengsten per 100 gulden kosten op de 3 bedrijfstypen niet veel te verschillen. Jaar voor jaar vergeleken, blijken deze opbrengsten nogal uiteen te lopen. In het verliesgevende jaar 1952 zijn de opbrengsten per 100 gulden kosten op de grote bedrijven met 90 gulden de hoogste tegen 87 gulden op de kleine en middelgrote bedrijven. Bij de kleine bedrijven zijn de verschillen in opbrengsten per 100 gulden kosten van jaar tot jaar vrij groot. Bij de middelgrote bedrijven zijn deze verschillen aanmerkelijk kleiner.

Vergelijken wij de opbrengsten per 100 gulden kosten uit tabel 8 met de opbrengsten per 100 gulden kosten uit tabel 4, dan zien wij, dat met uitzondering van 1955 de rentabiliteit van de kleine bedrijven in de 4 overige jaren beneden het algemene jaarlijkse gemiddelde van alle bedrijven tezamen ligt. De rentabiliteit van de middelgrote bedrijven is in de jaren 1952 en 1955 lager dan het algemene gemiddelde. Bij de grote bedrijven is dit alleen in 1954 het geval.

Stelt men de gemiddelde beteelbare oppervlakte over de jaren 1952 t/m 1956 van de kleine bedrijven (zijnde 2,13 ha) op 100 en het gemiddelde arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf over dezelfde periode (zijnde 2850 gulden) eveneens op 100, dan verkrijgt men voor de gemiddelde bedrijfsoppervlakte en het arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf van de drie bedrijfstypen de hiernavolgende indexcijfers.

Tabel 9

INDEXCIJFERS BETEELBARE OPPERVLAKTE EN ARBEIDSINKOMEN VAN DE ONDER-
NEMER PER BEDRIJFSTYPE IN ZEELAND OVER DE JAREN
1952 t/m 1956

Bedrijfstype	Index beteelbare oppervlakte	Index arbeidsinkomen v.d.ondernemer per bedrijf
Kleine bedrijven	100	100
Middelgrote bedrijven	285	273
Grote bedrijven	637	467
Gemiddeld	290	253

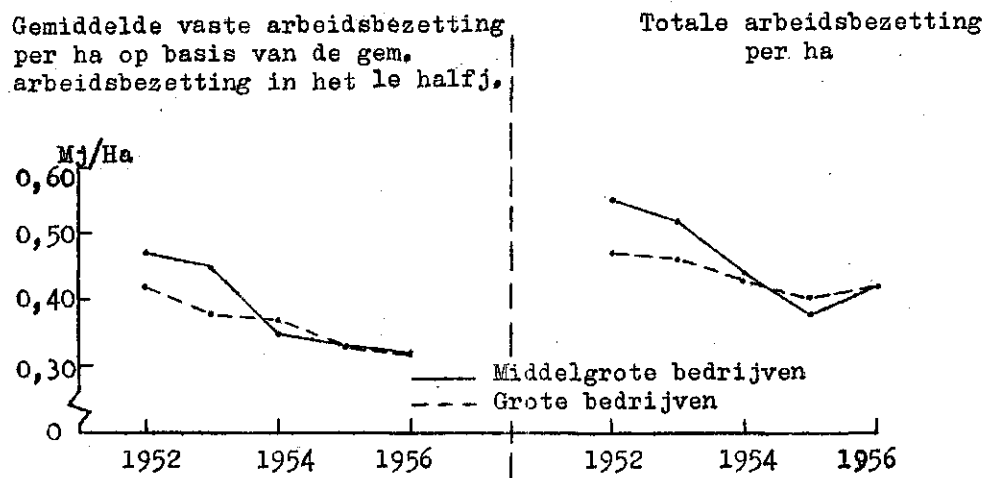
Vergeleken met het kleine bedrijf zijn de beteelbare oppervlakten op de middelgrote-en grote bedrijven ruim 2,8, respectievelijk 6,3 maal zo groot als die van de kleine bedrijven. Het arbeidsinkomen per ondernemer is op de middelgrote-en grote bedrijven ruim 2,7, resp. 4,7 maal zo groot als op de kleine bedrijven. Men ziet hier een duidelijke stijging van het arbeidsinkomen van de ondernemer bij vergroting van de beteelbare oppervlakte, zij het dat de relatieve stijging van het arbeidsinkomen van de ondernemer, vooral bij de grote bedrijven, veel minder toeneemt dan de relatieve stijging van de beteelbare oppervlakte. Vergelijken met de middelgrote bedrijven is de beteelbare oppervlakte van de grote bedrijven ongeveer 2,2 maal zo groot. Het arbeidsinkomen van de ondernemer op de grote bedrijven is echter slechts 1,7 maal zo groot als dat op de middelgrote bedrijven.

5. De arbeidsbezetting

De gemiddelde arbeidsbezetting van de grote-en de middelgrote bedrijven is zowel uitgedrukt in manjaren per ha voor het gehele jaar als in manjaren per ha in het eerste halfjaar. Daar in de periode van januari t/m juni weinig of geen losse arbeidskrachten op de bedrijven werkzaam zijn, geeft dit laatste kengetal een indruk omtrent de vaste arbeidsbezetting per ha van de beide bedrijfstypen. De kleine bedrijven zijn in deze vergelijking niet betrokken, daar op een aantal van deze onderzochte bedrijven een overschot aan arbeid aanwezig was, hetgeen tot een minder efficiënte aanwending van de arbeid heeft geleid.

Grafiek 6

GEMIDDELDE ARBEIDSBEZETTING IN MANJAREN PER HA VAN EEN
AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN, ONDERVERDEELD NAAR BEDRIJFS-
GROOTTE IN ZEELAND OVER DE JAREN 1952 t/m 1956

Ook de omvang van de teelt van kleinfruit op de kleine bedrijven beïnvloedt in sterke mate de arbeidsbezetting.

In de jaren 1952 en 1953 was de arbeidsbezetting per ha bij de middelgrote bedrijven nog iets hoger dan bij de grote bedrijven, maar in de laatste drie jaren was de gemiddelde arbeidsbezetting van beide bedrijfstypen praktisch gelijk (zie grafiek 6). Van 1952 t/m 1956 is een duidelijke daling van de vaste arbeidsbezetting waarneembaar.

De daling van de arbeidsbehoefte is een gevolg van de doorgevoerde mechanisatie en rationalisatie van de bedrijven. De gemiddelde vaste arbeidsbezetting van deze bedrijven bedroeg de laatste jaren ongeveer 1 man per 3 ha beteelbare bedrijfsoppervlakte en de totale bezetting, dus inclusief de losse arbeidskrachten, ongeveer 1 man per $2\frac{1}{2}$ ha beteelbare bedrijfsoppervlakte.

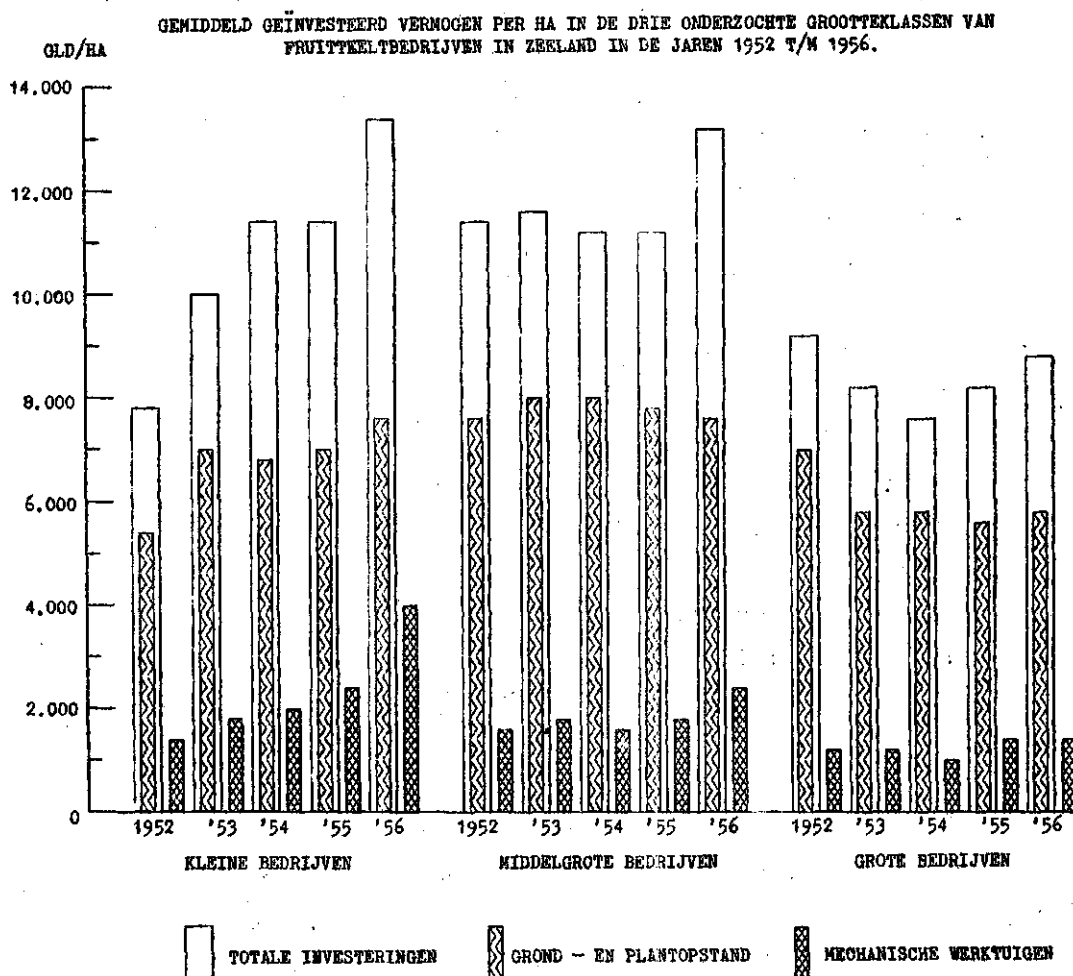
6. Het geïnvesteerde vermogen

De mechanisatie heeft tot gevolg gehad, dat de investeringen in mechanische duurzame produktiemiddelen in de laatste jaren aan-

merkelijk groter zijn geworden. Het duidelijkste is dit waarneembaar bij de kleine- en middelgrote bedrijven.

Grafiek 7 geeft een beeld van de ontwikkeling van het gemiddelde geïnvesteerde vermogen van de drie bedrijfspgroepen weer. Het geïnvesteerde vermogen is gebaseerd op de vervangingswaarde in het desbetreffende jaar. Hierbij moet men evenwel niet uit het oog verliezen, dat de stijging van het geïnvesteerde vermogen voor een gedeelte is toe te schrijven aan de waardedaling van het geld.

GRAFIEK 7

Bij de kleine bedrijven ziet men dat de investeringen in mechanische werktuigen de laatste jaren aanmerkelijk is opgelopen, nl. van ongeveer 1400 gulden per ha in 1952 tot bijna 4000 gulden per ha in 1956. Bij de middelgrote- en grote bedrijven zijn deze bedragen in deze vijf jaren slechts weinig veranderd.

In het algemeen kan men concluderen, dat het totale geïnvesteerde vermogen per ha de laatste jaren het hoogste is bij de kleine- en middelgrote bedrijven en het laagste bij de grote bedrijven. Dit geldt eveneens voor de investeringen per ha in de grond- en plantopstand.

HOOFDSTUK III

DE RESULTATEN VAN DE ONDERZOCHE BEDRIJVEN IN DE BETUWE VAN 1948 t/m 1956

In tabel 10 zijn de gemiddelde uitkomsten per bedrijf per ha weergegeven van de onderzochte bedrijven in de Betuwe van 1948 t/m 1956. Hierbij dient opgemerkt te worden dat van de jaren 1948 en 1949 geen gegevens bekend waren betreffende de verdeling van de kg-opbrengst over de diverse fruitsoorten, de aanvoer na 1 december, de prijzen en de sorteringen. In verband met het ontbreken van deze gegevens zijn in de laatste kolom van tabel 7 de gemiddelden van deze cijfers opgenomen over de periode 1950 t/m 1956 in plaats van 1948 t/m 1956. Waar dit van belang is zijn de resultaten van de Betuwse bedrijven vergeleken met de gegevens van de Zeeuwse bedrijven. De vergelijkingen tussen de beide gebieden hebben betrekking op de periode van 1952 t/m 1956.

1. Algemene gegevens

a. Bedrijfstype

De gemiddelde bedrijfsgrootte van de onderzochte bedrijven in dit gebied varieerde in de jaren 1948 t/m 1956 van ongeveer 8,5 ha tot ruim 12 ha. De gemiddelde bedrijfsgrootte over deze periode bedroeg bijna 10 ha. Deze gemiddelde bedrijfsgrootte is echter aanzienlijk groter dan bij de Zeeuwse bedrijven. Over de periode 1952 - 1956 blijkt de gemiddelde bedrijfsgrootte bij de Betuwse bedrijven 9,3 ha te zijn, dit is anderhalf maal zo groot als de gemiddelde bedrijfsgrootte van de onderzochte Zeeuwse bedrijven.

In dit gebied bleken dan ook ruim 50% van de deelnemende bedrijven een beteelbare oppervlakte te hebben van meer dan 9 ha, 35% had een beteelbare oppervlakte van 4 - 9 ha en 15% een beteelbare oppervlakte van minder dan 4 ha. Ook bij de Betuwse bedrijven ziet men een regelmatige stijging van de beplantingsdichtheid. In 1948 bedroeg de beplantingsdichtheid 43%, welke steeg tot 56% in 1956.

b. Kg-opbrengsten, rassen en prijzen

Bij de kg-opbrengsten per ha beteelbare bedrijfsoppervlakte (inclusief de jonge percelen) ziet men duidelijk het optreden van draag- en beurtjaren. De jaren 1948, 1953¹⁾ en 1955 waren

1) Ten gevolge van nachtvorstschade in het voorjaar was de oogst op vele bedrijven gering.

Tabel 10

GEMIDDELTE RESULTATEN PER HA VAN EEN AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN IN DE BETIJD VAN 1948 t/m 1956

Jaar	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	Gemiddelde 1948 t/m 1956
Aantal bedrijven	11	12	11	11	11	17	23	27	26	
Beteelbare oppervlakte	10.46,-	10.97,-	12.16,-	11.78,-	11.76,-	8.39,-	8.42,-	9.14,-	9.70,-	9.90,-
Maarvan landbouw en groenteteelt	25	22	27	26	28	31	22	23	21	3
Jonge boomgaard	43	43	44	45	45	48	48	50	56	24
Bepantingsdichtheid										49
Kg-opbrengst	5.050	13.150	9.300	10.600	13.400	6.625	13.950	7.975	11.600	10.275
Waarvan: appel+peer/pruim in			96/2	94/3	97/2	96/3	99/1	97/3	99/1	97/2
kersen/kl.fruit			2/-	3/-	1/-	0,5/0,5				1/-
Gangbare appel--pererassen in			75	69	74	72	82	85	90	78
Zoeterrassen appel+peer in			23	22	18	17	12	17	17	18
Aanvoer appel+peer na 1 dec. in			32	29	43	39	48	40	52	41
Gem.prijs appel+peer in ct/kg			23/28	29/37	18/11	26/24	23/20	45/35	31/28	28/26
pruim/kers			24/54	24/58	13/47	24/69	35/24	36/91	54/60	30/58
ST-HI appel+peer			55/66	61/72	47/64	52/66	65/68	54/69	60/44	56/64
Fruitopbrengst	2.254	2.509	2.460	3.256	2.399	1.938	3.220	3.489	3.610	2.948
Ov.opbrengst-kl.fruit	171	146	142	101	18	249	255	267	282	209
Aanwas plantopst.	190	178	181	142	179	231	262	287	302	237
Totaal geldopbrengst	2.615	2.833	2.783	3.499	2.596	2.419	3.737	4.043	4.194	3.394
Rente-afschr.plantopst.	194	240	235	266	301	269	288	307	340	283
Ov.duurz.prod.midd.ov.algem.kst.	536	559	529	639	655	625	922	930	1125	797
Materialen	525	526	478	513	602	514	689	640	675	597
Arbeidsuren	(579)	(771)	(730)	(703)	(772)	(600)	(822)	(601)	(694)	(693)
Arbeidskosten	584	786	768	783	836	702	1085	898	1107	886
Bew.kosten door derden	106	138	193	129	302	176	265	166	286	206
Afleveringskosten	169	194	176	187	215	163	332	254	304	240
Totale kosten	2.114	2.443	2.379	2.517	2.911	2.449	3.582	3.195	3.857	3.009
Netto-resultaat	501	390	404	982	7315	731	155	848	337	385
In % v.d. kosten	24	16	17	39	11	1	4	27	9	13
Arbeidsbezetting	0,31	0,30	0,36	0,35	0,35	0,33	0,35	0,31	0,33	0,33
Gemiddeld uurloon	1,02	1,02	1,05	1,11	1,08	1,17	1,32	1,49	1,59	1,29
Gem.arb.bez.1 ^{ste} halfj./2 ^{de} halfj.	-	-	0,31/0,40	0,30/0,39	0,30/0,38	0,33/0,31	0,27/0,41	0,28/0,33	0,27/0,38	0,25/0,31
Totale nieuwwaarde	8.970	8.935	9.030	9.760	9.920	10.270	11.625	12.140	13.025	10.950
% v. grond+plantopstand	6.800	6.765	6.550	6.675	6.708	6.620	6.775	6.570	6.750	6.700
Trekker+werkst.+spuit+maai.	815	950	880	1.150	1.070	1.440	1.440	1.630	2.025	1.400

beurtjaren; in deze jaren waren de gemiddelde kg-opbrengsten per ha zeer laag. De jaren 1949, 1952 en 1954 waren, gezien de vrij hoge gemiddelde kg-opbrengsten per ha, kennelijk draagjaren, hoewel zich van bedrijf tot bedrijf verschillen voordeden. De gemiddelde opbrengst per ha op de Betuwse bedrijven in de periode 1952 t/m 1956 bedroeg ruim 10.500 kg per jaar, terwijl op de Zeeuwse bedrijven de kg-opbrengst ruim 30% hoger lag en gemiddeld 14000 kg per ha per jaar bedroeg.

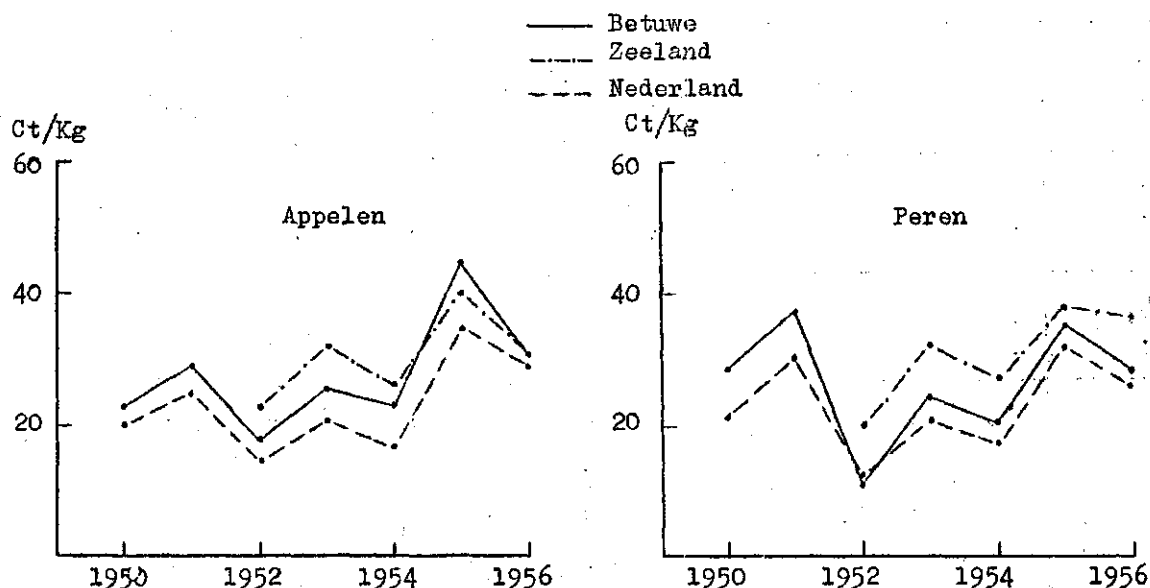
Het percentage appelen en peren van de totale oogst steeg nog iets, van 96% in 1950 tot 99% in 1956, ten koste van de pruimen die van 2% tot 1% daalden en ten koste van de kersen die op deze bedrijven geheel verdwenen.

Het percentage gangbare appel- en pererassen, uitgedrukt in procenten van de totale oogst is van 75% in 1950 tot 90% in 1956 gestegen. Hiertegenover daalde het percentage zomerrassen van appelen en peren van 23% in 1950 tot 17% in 1956.

Vergeleken met de Zeeuwse bedrijven is het percentage gangbare rassen op de Betuwse bedrijven gemiddeld 8% lager, hetgeen een nadelige invloed op de gemiddelde prijzen heeft.

Grafiek 8

DE GEMIDDELDE PRIJZEN VAN APPELEN EN PEREN OP DE
ONDERZOCHE BETUWSE EN ZEEUWSE BEDRIJVEN VERGELEKEN
MET DE GEMIDDELDE LANDELIJKE PRIJZEN

In bovenstaande grafiek zijn de gemiddelde prijzen van appelen en peren van de deelnemende bedrijven in de Betuwe en Zeeland en tevens de gemiddelde Nederlandse prijzen weergegeven.

De gemiddelde appelprijzen van de onderzochte bedrijven in beide gebieden waren zoals begrijpelijk is aanmerkelijk hoger dan de gemiddelde Nederlandse veilingprijzen. In de jaren 1952 t/m 1954 waren de gemiddelde appelprijzen op de Zeeuwse bedrijven 5 ct. per kg hoger dan de gemiddelde appelprijzen op de Betuwse bedrijven. Het jaar 1955 vormde echter een uitzondering hierop. In dit jaar was de gemiddelde appelprijs op de Betuwse bedrijven ten gevolge van het gunstige prijsverloop van het bewaarde fruit hoger dan de gemiddelde appelprijs op de Zeeuwse bedrijven.

Bij de peren waren de gemiddelde prijzen op de Zeeuwse bedrijven in de jaren 1952 t/m 1956 7 ct./kg hoger dan de gemiddelde perenprijzen op de Betuwse bedrijven.

De in koelhuizen of bewaarplaatsen bewaarde hoeveelheid fruit was in de Betuwe aanmerkelijk groter dan in Zeeland is waargenomen. Werd op de Betuwse bedrijven in 1950 gemiddeld 32% van de totale oogst na 1 december afgeleverd, in de daaropvolgende jaren steeg dit percentage regelmatig tot 52% in 1956. Deze betere spreiding van de aanvoer zal ongetwijfeld een gunstig effect op de prijsvorming hebben gehad. Met een geringer percentage bewaard fruit is, zoals reeds vermeld, de gemiddelde appelprijs op de Zeeuwse bedrijven aanmerkelijk hoger dan op de Betuwse bedrijven. De verklaring van dit verschil moet gezocht worden in het sortiment, en de kwaliteit van het fruit. De Zeeuwse bedrijven hadden een beter sortiment (8% meer gangbare rassen) en een betere kwaliteit (ca. 10% meer Standaard en Huishoud I) dan de Betuwse bedrijven. Bij het kwaliteitsverschil moet het hogere percentage bewaard fruit in de Betuwe echter in aanmerking worden genomen. Een belangrijke factor ten gunste van de Zeeuwse bedrijven is tevens nog dat het zomerfruit in verband met de vroege rijptijd hogere prijzen opbracht dan het zomerfruit van de Betuwse bedrijven.

2. De produktiekosten

De gemiddelde produktiekosten per ha (inclusief jonge boomgaard) in de onderzochte bedrijven in de Betuwe gaven sinds 1948 een voortdurende stijging te zien van 2100 gulden per ha in 1948 tot ruim 3850 gulden per ha in 1956. Op de Zeeuwse bedrijven daarentegen zijn de gemiddelde produktiekosten per ha

vrij constant gebleven. De gemiddelde produktiekosten per ha waren op de Betuwse bedrijven in de laatste drie jaren gemiddeld 500 gulden/ha lager dan op de Zeeuwse bedrijven. Tegenover deze hogere produktiekosten per ha op de Zeeuwse bedrijven staat echter een hogere kg-opbrengst per ha op deze bedrijven. De verdeling van de gemiddelde produktiekosten per ha per jaar van de onderzochte bedrijven in de Betuwe, verdeeld naar de verschillende kostensoorten en uitgedrukt in procenten van de totale kosten, is in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 11

DE PROCENTUELE SAMENSTELLING VAN DE KOSTEN VAN DE ONDERZOCHETE BEDRIJVEN IN DE BETUWE IN DE JAREN 1948 t/m 1956

Jaar	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	Gem. 1948 t/m 1956
Aantal bedrijven	11	12	11	11	11	17	23	27	26	
Rente en afschrijving plantopstand	9	10	10	11	10	11	8	10	9	9
Ov.duurzame prod.midd. en ov.alg.kosten	25	23	22	25	23	26	26	29	29	26
Materialen	25	22	20	20	21	21	19	20	18	21
Arbeidskosten	28	32	32	31	29	29	30	28	29	29
Bewerkingskosten door derden	5	5	8	5	10	7	7	5	7	7
Afleveringskosten	8	8	8	8	7	6	10	8	8	8
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

De grootste verschillen vindt men in de post materialen, die een relatieve daling vertoonde van 25% in 1948 tot 18% in 1956 en in de overige duurzame produktiemiddelen en overige algemene kosten die een relatieve stijging vertoonde van 25% in 1948 tot 29% in 1956. De overige bestanddelen zijn in relatieve zin vrij constant gebleven.

In absolute zin zijn vrijwel alle kostenbestanddelen gestegen. De grootste stijging gaven de arbeidskosten en de overige duurzame produktiemiddelen en overige algemene kosten te zien. In 1956 bedroegen deze 2 posten ongeveer het dubbele van het bedrag in 1948. In tegenstelling met de Zeeuwse bedrijven waren de materiaalkosten op de Betuwse bedrijven sinds 1948 gestegen. Deze stijging is hoofdzakelijk toe te schrijven aan het meerdere gebruik van bestrijdingsmiddelen. De bemestingskosten gaven een daling te zien, doch deze daling was geringer dan de meerdere kosten die voor de ziektebestrijding werden uitgegeven.

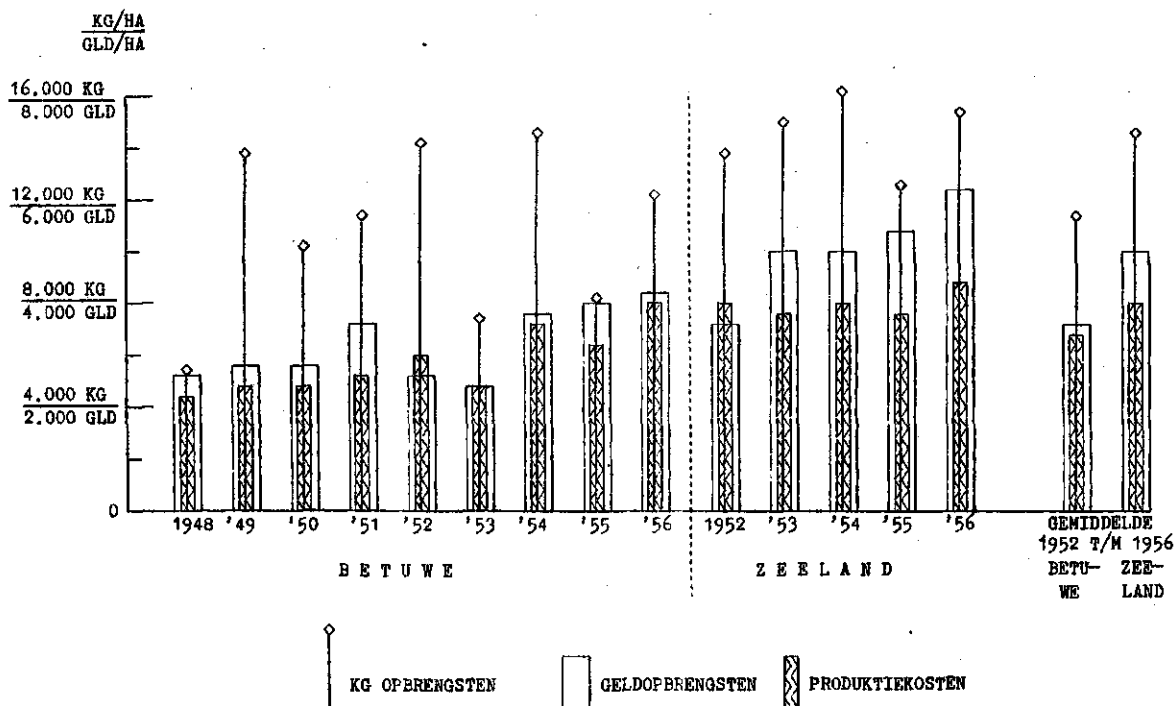
3. De geldelijke opbrengsten en rentabiliteit

Evenals op de Zeeuwse bedrijven gaven de geldelijke opbrengsten op de Betuwse bedrijven een stijgende lijn te zien, zij het dat deze stijging niet zo regelmatig was als op de Zeeuwse bedrijven. Op de Betuwse bedrijven kwamen namelijk typische "beurt en draagjaren" voor. Deze ontbraken geheel bij de Zeeuwse bedrijven. In grafiek 9 zijn de gemiddelde produktiekosten, de geldopbrengsten en de kg-opbrengsten per ha van de onderzochte bedrijven in de Betuwe weergegeven over de jaren 1948 t/m 1956. Ter vergelijking zijn in deze grafiek van 1952 af ook de uitkomsten van de Zeeuwse bedrijven vermeld. Zeer duidelijke beurtjaren in de Betuwse bedrijven waren 1948 en 1953. Het jaar 1955 had ook het karakter van een beurtjaar. Daar de gemiddelde prijzen van appels en peren in de beurtjaren 1948 en 1955 vrij hoog waren, werden in deze jaren gemiddeld geen verliezen geleden. Alleen in 1953 bedroeg het gemiddelde verlies ruim 30 gulden per ha. In tegenstelling hiermede was het jaar 1952. Ondanks de hoge kg-opbrengst per ha werd dit jaar gemiddeld per ha een verlies geleden van ruim 300 gulden per ha. De fruitoogst was zowel in ons land als in omliggende landen zeer groot. Dit had een laag prijspeil tot gevolg. Door het algemene lage prijspeil was het verlies op de Zeeuwse bedrijven ten gevolge van de relatief hoge produktiekosten zelfs nog groter dan op de Betuwse bedrijven.

Rechts van de grafiek zijn over de jaren 1952 t/m 1956 zowel van de Betuwse als van de Zeeuwse bedrijven de gemiddelden gegeven. De gemiddelde produktiekosten in deze periode zijn op de Betuwse bedrijven gemiddeld 700 gulden per ha lager dan op de Zeeuwse bedrijven. De gemiddelde opbrengsten zijn op de Betuwse bedrijven echter 1400 gulden per ha lager dan op de Zeeuwse bedrijven. Het resultaat was dat over deze periode op de Zeeuwse bedrijven het netto-resultaat ruim 700 gulden per ha hoger was dan op de Betuwse bedrijven. De kg-opbrengst per ha bleek op de Zeeuwse bedrijven gemiddeld 3400 gulden hoger te zijn dan op de Betuwse bedrijven.

Grafiek 9

GEMIDDELDE PRODUCTIEKOSTEN, OPBRENGSTEN EN NETTO-RESULTAAT PER HA
VAN DE ONDERZOCHE BEDRIJVEN IN DE BETUWE (1948 T/M 1956)
IN VERGELIJKING MET ZEELAND (1952 T/M 1956)

In de periode 1948 t/m 1956 bedroegen de opbrengsten per 100 gulden kosten 113 gulden. In de periode 1952 t/m 1956 waren de opbrengsten per 100 gulden kosten lager en bedroegen 109 gulden.

Tabel 12 geeft een overzicht van de gemiddelde bedrijfsomvang, de rentabiliteit en het ondernemersinkomen per bedrijf van de Betuwse bedrijven over de periode 1948 t/m 1956 en die van de Zeeuwse bedrijven over 1952 t/m 1956.

Ondanks de grotere gemiddelde bedrijfsoppervlakte was het gemiddelde arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf op de Betuwse bedrijven beduidend lager dan op de Zeeuwse bedrijven.

Over de jaren 1948 t/m 1956 bedroeg het gemiddelde arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf bijna 5000 gulden per jaar. Over de jaren 1952 t/m 1956 was het gemiddelde arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf op de Betuwse bedrijven nog iets lager en bedroeg bijna 3800 gulden per jaar. In dezelfde periode (1952 t/m 1956) was het arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf op de Zeeuwse bedrijven 3400 gulden hoger en bedroeg 7200 gulden per jaar. Zeer gunstige jaren voor de Betuwse bedrijven waren de jaren 1951 en 1955, met opbrengsten per 100 gulden kosten van 139 gulden respectievelijk 127 gulden.

In de jaren 1952 t/m 1956 bedroegen de opbrengsten per 100 gulden kosten op de Betuwse bedrijven 109 gulden tegen 125 gulden op de Zeeuwse bedrijven, hetgeen een duidelijk beeld van het verschil in rentabiliteit tussen de beide groepen van bedrijven geeft.

Tabel 12

DE GEMIDDELDE JAARLIJKSE RESULTATEN VAN DE ONDERZOCHE FRUITTEELT-BEDRIJVEN IN DE BETUWE (1948 t/m 1956) IN VERGELIJKING MET ZEELAND (1952 t/m 1956)

Jaar	Gemiddelde beteelbare oppervlakte in ha		Opbrengsten per 100 gulden kosten		Gemiddeld arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf in gld.	
	Betuwe	Zeeland	Betuwe	Zeeland	Betuwe	Zeeland
1948	10,46		124		5.150	
1949	10,97		116		6.150	
1950	12,16		117		8.310	
1951	11,78		139		11.540	
1952	11,76	6,62	89	88	890	1.960
1953	8,39	5,71	99	133	720	9.040
1954	8,42	5,63	104	123	2.330	5.960
1955	9,14	6,31	127	141	8.520	10.350
1956	9,70	6,48	109	137	3.980	12.220
Gemiddeld 1948/1956	9,90		113		4.990	
Gemiddelde 1952 t/m 1956	9,28	6,17	109	125	3.7770	7.200

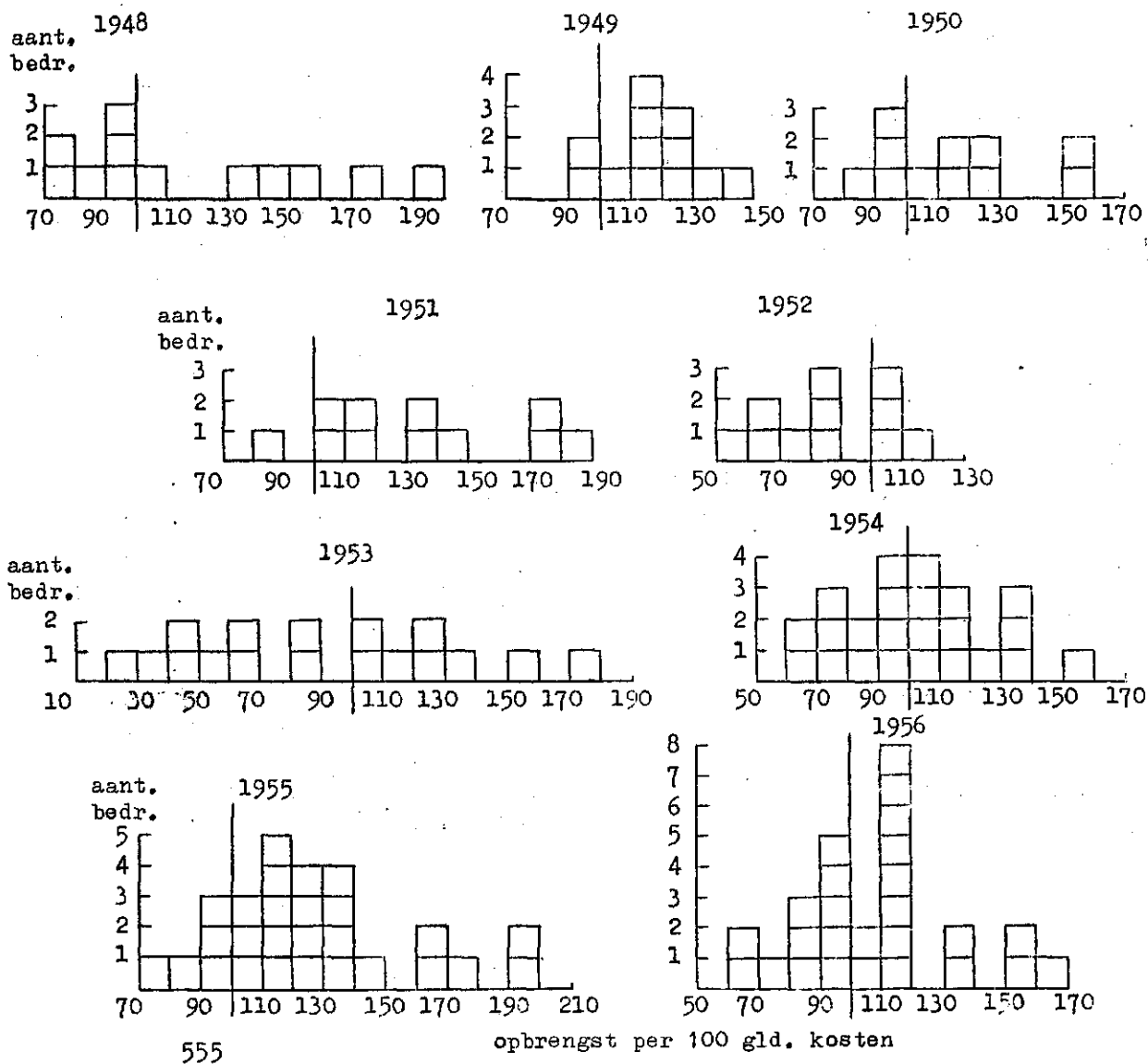
Tevens is in grafiek 10 de spreiding van de bedrijfsresultaten, uitgedrukt in de opbrengsten per 100 gulden kosten van de onderzochte Betuwse bedrijven, weergegeven.

Het blijkt dat er jaarlijks grote verschillen in de financiële resultaten tussen de bedrijven zijn opgetreden. Deze afwijkingen worden enerzijds veroorzaakt door verschillen in de bedrijfsstructuur en de bedrijfsvoering terwijl anderzijds de oorzaak gelegen is bij het optreden van bijzondere plaatselijke omstandigheden, die naast de kosten vooral de oogstgrootte en de kwaliteit van het fruit hebben beïnvloed.

Grafiek 10

DE SPREIDING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN VAN DE ONDERZOCHE BEDRIJVEN IN DE BETUWE OVER DE TEELTJAREN 1948 t/m 1956

Elk vakje stelt een bedrijf voor. De bedrijven links van de verticale lijn waren verliesgevend, de bedrijven rechts daarvan boekten gunstige resultaten.

Tabel 13

GEMIDDELDE RESULTATEN PER HA VAN EEN AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN IN DE
BETUWE MET EEN BETEELBARE OPPERVLAKTE VAN MINDER DAN 4 HA

Gebied	Betuwe				
Jaar	1953	1954	1955	1956	Gemiddelde 1953 t/m 1956
Aantal bedrijven	5	4	4	3	
Beteelbare opper- vlakte ha	2.18.-	2.20.-	1.71.-	2.08.-	2.05.-
Waarvan landbouw + veeteelt + tuinbouw %	-	2	-	3	1
Jonge boomgaard %	31	15	16	20	21
Beplantingsdichtheid %	51	49	51	58	52
Kg-opbrengst kg	7.500	18.900	10.350	18.825	13.200
Waarvan: appel en peer/pruim %	94/2	98/1	95/4	98/1	96/2
kersen/ kleinfruit %	2/2	-/1	-/1	-/1	1/1
Gangbare appel- + pererassen %	65	81	85	97	80
Zomerrassen appel + peer %	26	13	16	19	19
Aanvoer appel + peer na 1 december %	24	30	34	64	36
Gem.prijs:appel/peer in ot./kg	27/22	21/21	39/31	34/27	30/25
pruim/kers " "	26/69	31/-	37/-	40/-	33/69
St.+ HI appel/peer %	55/61	72/74	56/60	67/26	62/57
Fruitoopbrengst gld.	2.308	4.043	4.085	6.481	3.968
Ov.opbrengst + kleinfruit "	90	238	694	229	304
Aanwas plantopstand "	234	275	210	232	238
Totaal geldopbr. gld.	2.632	4.556	4.989	6.942	4.510
Rente + afschrijving plantopstand gld.	253	279	355	446	321
Ov.duurz.prod.midd. en algemene kosten "	621	904	995	1.371	926
Materialen "	481	745	600	661	611
Arbeidsuren uur	(622)	(1028)	(853)	(1090)	(869)
Arbeidskosten gld.	767	1373	1250	1750	1224
Bew.kosten door derden "	99	271	360	789	337
Afleveringskosten "	192	422	391	659	387
Totale kosten gld.	2.413	3.994	3.951	5.676	3.806
Netto-resultaat gld.	219	562	1.038	1.266	704
In % van de kosten %	9	14	26	22	18
Arbeidsbezetting mj.	0,33	0,38	0,40	0,54	0,40
Gemiddeld uurloon gld.	1,23	1,34	1,47	1,61	1,41
Gem.arb.bez.1e halfj./2e halfj. mj.	0,34/ 0,27	0,29/ 0,49	0,30/ 0,46	0,41/ 0,66	0,33/ 0,45
Totale nieuwwaarde gld.	11.475	12.575	14.525	17.950	13.725
Waarvan grond + plantopstand "	6.425	6.275	6.550	7.825	6.675
Trekker + werkt. + spuit +maaimach. "	1.875	2.050	2.550	3.475	2.375

Tabel 14

GEMIDDELDE RESULTATEN PER HA VAN EEN AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN IN DE BETUWE
MET EEN BETEELBARE OPPERVLAKTE VAN 4 - 9 HA

Gebied	Betuwe				
Jaar	1953	1954	1955	1956	Gemiddelde 1953 t/m 1956
Aantal bedrijven	5	11	13	11	
Beteelbare oppervlakte ha	5.36.-	5.59.-	6.08.-	5.88.-	5.80.-
Waarvan landbouw + veeteelt %	4	3	6	13	7
Jonge boomgaard %	48	26	24	28	29
Beplantingsdichtheid %	44	46	49	56	49
Kg-opbrengst kg	7.750	12.050	8.725	11.725	10.350
Waarvan: appel + peer/ pruim %	99/1	99/1	98/2	99/-	99/1
kersen/klein- fruit %	-	-	-	-/1	-/-
Gangbare appel- + pererassen %	81	86	88	92	88
Zomerrassen appel + peer"	13	10	19	11	14
Aanvoer appel + peer na 1 december %	47	50	41	50	47
Gem.prijs: appel/peer in ct./kg	25/24	25/19	47/35	31/31	34/28
pruim/kers " "	27/-	45/-	38/91	62/-	45/91
St.+ HI appel/peer %	57/58	61/64	60/71	66/55	62/63
Fruitoopbrengst gld.	2.265	3.239	3.925	3.618	3.444
Ov.opbrengst + kleinfruit"	303	336	268	360	316
Aanwas plantopstand "	316	212	351	415	326
Totaal geldopbrengst gld.	2.884	3.787	4.544	4.393	4.086
Rente + afschr.plant- opstand gld.	248	301	312	339	308
Ov.duurz.prod.midd. en algem.kosten "	721	1.067	1.072	1.312	1.093
Materialen "	628	677	745	801	727
Arbeidsuren uur	(710)	(814)	(633)	(703)	(717)
Arbeidskosten gld.	787	1.062	953	1.090	1.000
Bew.kosten door derden "	262	205	171	179	194
Afleveringskosten "	215	352	273	279	289
Totale kosten gld.	2.861	3.664	3.524	4.000	3.611
Netto-resultaat gld.	23	123	1.018	393	475
In % van de kosten %	1	3	29	10	12
Arbeidsbezetting mj.	0,38	0,36	0,34	0,35	0,35
Gemiddeld uurloon gld.	1,11	1,30	1,51	1,55	1,39
Gem.arb.bez.1e halfj./ 2e halfj. mj.	0,38/ 0,39	0,27/ 0,43	0,32/ 0,36	0,29/ 0,41	0,31/ 0,40
Totale nieuwwaarde gld.	10.225	11.550	12.750	14.125	12.475
Waarvan grond + pl topstand "	6.900	6.775	6.600	6.750	6.725
Trekker + werkt.+ spuit + maaim. "	1.600	1.475	1.825	2.350	1.825

GEMIDDELD DE RESULTATEN PER HA VAN EEN AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN MET EEN BETEELBARE OPPERVLAKTE VAN MEER DAN 9 HA

BETUWSE RESULTATEN PER JAAR VAN EEN RANTAL INHOUTELIJKEBOERIJEN EN VAN EEN BOERIJEN												
Gebied		Betuwe										
Jaar	Aantal bedrijven	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	Gemiddelde 1948 t/m 1956	
Beteelbare oppervlakte	ha	16.16,-	14.75,-	15.18,-	-15.94,-	15.85,-	15.---,-	15.43,-	16.08,-	15.11,-	15.47,-	
Waarvan landb.-veeteelt+tuinb.	%							1	4	7	2	
Jonge boomgaard	%	19	25	27	29	32	25	19	20	15	23	
Bepantingsdichtheid	%	42	42	43	43	43	48	48	50	55	48	
Kg-opbrengst	kg	4.275	13.025	10.075	8.150	12.100	6.600	13.075	6.050	9.700	9.300	
Waarvan: appel+peer/pruim	%			95/3	92/3	96/3	95/5	99/1	97/3	98/1	96/3	
kersen/kl.fruit	%			2/-	5/-	1/-	-/-	-/-	-/-	1/-	1/-	
Gangbare appel-+pererassen	%			71	58	69	69	77	80	87	75	
Zonerrassen appel+peer	%			24	21	20	13	16	16	22	19	
Aanvoer appel+peer na 1 dec.	%			33	36	43	44	52	42	48	44	
Gem. prijs: appel/peer in ct/kg	"			25/26	30/35	18/12	26/27	21/20	45/36	30/26	29/26	
pruim/kers	"			23/57	22/63	11/48	21/-	36/24	21/-	55/60	29/51	
St.+Hl appel/peer	%			58/65	59/68	47/66	45/66	58/63	55/68	54/43	56/61	
Fruitoopbrengst	gld.	1840	2525	2750	2679	2065	1440	2783	2643	2886	2471	
Ov.opbrengst + kl.fruit	"	123	32	111	55	51	324	154	88	225	133	
Aanwas plantopstand	"	136	229	234	154	165	196	323	224	215	213	
Totaal geldopbrengst	gld.	2099	2786	3095	2888	2281	1960	3260	2965	3326	2817	
Rente + afschr.plantopst.	gld.	189	239	234	259	292	295	274	280	315	269	
Ov.duurz.prod.afdd.en alg.kst.	"	423	498	477	511	491	560	732	710	891	615	
Materialen	"	452	536	461	436	514	456	677	518	562	519	
Arb.uren	uur	(582)	(776)	(768)	(648)	(699)	(506)	(731)	(459)	(588)	(634)	
Arbeidskosten	gld.	574	771	805	722	737	596	974	686	962	775	
Bew.kosten door derden	"	52	150	218	142	238	170	380	104	259	196	
Afleveringskosten	"	124	208	191	197	190	104	260	174	238	192	
Totale kosten	gld.	1814	2402	2386	2267	2462	2181	3297	2472	3227	2566	
Netto-resultaat	gld.	285	384	709	621	718	722	7.37	493	99	251	
In % van de kosten	%	16	16	30	27	7	7	7	20	3	10	
Arbeidsbezetting	m.j.	0,29	0,29	0,35	0,30	0,30	0,29	0,31	0,24	0,26	0,29	
Gemiddeld uurloon	gld.	0,99	0,99	1,05	1,11	1,05	1,18	1,33	1,49	1,64	1,22	
Gem.arb.bez.1 ^e halfj./2 ^e halfj.	m.j.			0,28/0,40	0,26/0,33	0,26/0,33	0,29/0,28	0,25/0,28	0,23/0,23	0,22/0,33	0,25/0,31	
Totale nieuwwaarde	gld.	8.275	8.200	8.525	8.675	8.925	9.450	10.000	10.400	10.850	9.400	
W.v. grond + plantopstand	"	6.625	6.650	6.575	6.475	6.525	6.550	7.025	6.525	6.500	6.600	
Trekker-werkt.+spuit-saain.	"	625	750	675	775	775	1.025	1.075	1.000	1.400	950	

4. Het verschil in uitkomsten in verband met de bedrijfsgrootte

In de tabellen 13, 14 en 15 zijn de uitkomsten weergegeven van de Betuwse bedrijven met een beteelbare oppervlakte van minder dan 4 ha, respectievelijk 4 - 9 ha en meer dan 9 ha.

In verband met het geringe aantal deelnemende kleine- en middelgrote bedrijven in de jaren 1948 t/m 1952, zijn van deze twee categorieën alleen de uitkomsten vermeld over de jaren 1953 t/m 1956 (tabel 13 en 14). Van de grote bedrijven zijn de uitkomsten gegeven van 1948 t/m 1956.

De gemiddelde beteelbare oppervlakte van de onderzochte kleine bedrijven bleek over de jaren 1953 t/m 1956 ruim 2 ha te zijn. Bij de middelgrote bedrijven was de gemiddelde bedrijfsoppervlakte 5,80 ha. Deze 2 bedrijfstypen kwamen in de beide gebieden dus wat bedrijfsgrootte betreft nagenoeg overeen. Dit is echter niet het geval met de onderzochte grote bedrijven.

Bij de onderzochte Betuwse grote bedrijven bleek de gemiddelde bedrijfsgrootte over de jaren 1952 t/m 1956 met 15,5 ha ongeveer 2 ha meer te bedragen dan de gemiddelde bedrijfsgrootte van de Zeeuwse bedrijven in deze klasse in dezelfde periode.

Het gemiddelde percentage jonge boomgaard over de jaren 1953 t/m 1956 was met 29% het hoogste bij de middelgrote bedrijven. Bij de kleine bedrijven bedroeg dit percentage 21% en bij de grote bedrijven 19%. Bij de overeenkomstige bedrijfstypen in de onderzochte bedrijven in Zeeland waren deze percentages respectievelijk 27%, 31% en 21%.

Evenals bij de Zeeuwse bedrijven bleek de gemiddelde beplantingsdichtheid op alle onderzochte bedrijven in de Betuwe ongeveer 50% te bedragen.

In tegenstelling met de Zeeuwse bedrijven bleek de kg-opbrengst per ha bedrijfsoppervlakte bij de drie bedrijfstypen in de Betuwe enige verschillen te vertonen. Bij de kleine bedrijven in de Betuwe bedroeg de gemiddelde kg-opbrengst aan fruit in de jaren 1953 t/m 1956 ruim 13 ton per ha bedrijfsoppervlakte. In dezelfde periode bedroeg de gemiddelde kg-opbrengst aan fruit per ha bedrijfsoppervlakte op de middelgrote bedrijven in dit gebied ruim 10 ton en op de grote bedrijven bijna 9 ton. Berekent men over de jaren 1953 t/m 1956 van de drie bedrijfstypen in beide gebieden de gemiddelde jaarlijkse produktie van fruit per ha volwassen boomgaard,

dan verkrijgt men de volgende uitkomsten:

	Betuwe	Zeeland
Kleine bedrijven	17 ton	21 ton
Middelgrote bedrijven	15 ton	19 ton
Grote bedrijven	11 ton	17 ton

Het gangbare sortiment van appels en peren is, vooral op de kleine bedrijven in de Betuwe, snel gestegen van 65% in 1953 tot 97% in 1956. Bij de middelgrote bedrijven steeg dit percentage van 81% in 1953 tot 92% in 1956 en bij de grote bedrijven van 69% in 1953 tot 87% in 1956, hetgeen respectievelijk 4% en 6% lager was dan de percentages moderne rassen op de overeenkomstige bedrijfstypen in Zeeland in 1956.

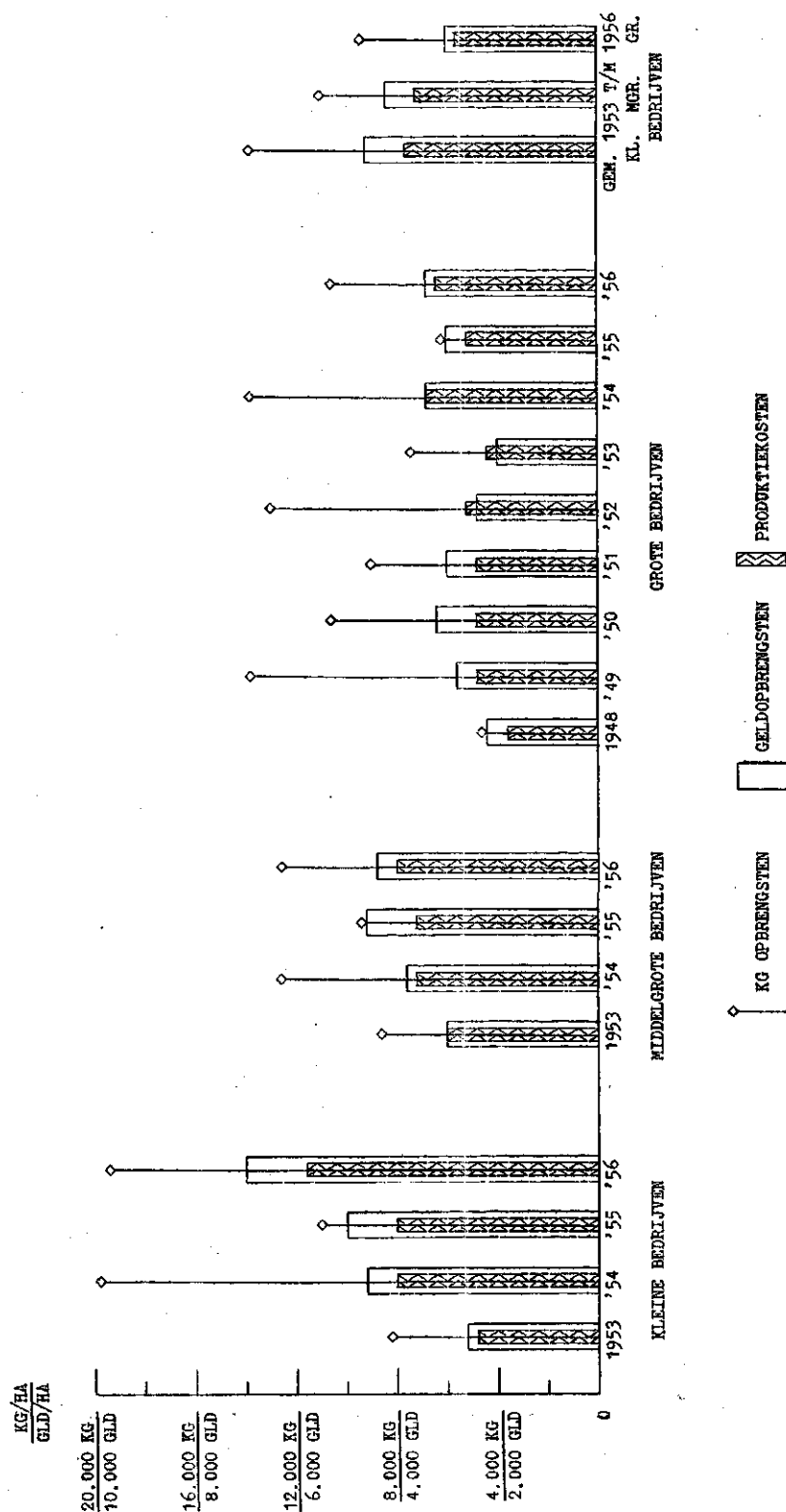
De aanvoeren van appels en peren na 1 december bleken bij de Betuwse bedrijven, in verband met het meerdere aandeel van de bewaarrassen in het gehele sortiment, aanzienlijk groter te zijn dan bij de Zeeuwse bedrijven. Uitgaande van de gemiddelde bedrijfs grootte werd bij de kleine bedrijven in de Betuwe in de periode 1953 t/m 1956 jaarlijks per bedrijf ongeveer 10 ton appels en peren na 1 december afgeleverd tegen 4 ton op de Zeeuwse kleinbedrijven. Bij de middelgrote bedrijven in de Betuwe werd er jaarlijks ongeveer 28 ton appels en peren per bedrijf na 1 december geveild, tegen 20 ton op de Zeeuwse middelgrote bedrijven. Bij de grote bedrijven in de Betuwe ruim 63 ton per bedrijf tegen 50 ton op de grote bedrijven in Zeeland.

In grafiek 11 zijn over de jaren 1948 t/m 1956 de gemiddelde produktiekosten, de opbrengsten en het netto-resultaat per ha per bedrijfstype weergegeven.

Van de kleine- en middelgrote bedrijven in dit gebied is in grafiek 11 alleen de gemiddelde uitkomsten weergegeven over de jaren 1953 t/m 1956. Tevens zijn de gemiddelde uitkomsten van de drie bedrijfstypen over de periode 1953 t/m 1956 opgenomen. In deze grafiek komen duidelijk de beurtjaren naar voren. De jaren 1953 en 1955 waren evenals 1948 voor de Betuwse bedrijven beurtjaren.

Verliesgevende jaren kwamen in deze periode bij de kleine- en middelgrote bedrijven gemiddeld niet voor. Bij de grote bedrijven waren de jaren 1952, 1953 en 1954 verliesgevend. Zeer gunstige jaren voor de kleine- en middelgrote bedrijven waren

GEMIDDELDDE PRODUKTIEKOSTEN, OPBRENGSTEN EN NETTO-RESULTAAT PER HA VAN DE IN DE BETWEE ONDERZOCHETE
KLEINE -- EN MIDDELGROTE BEDRIJVEN OVER DE JAREN 1953 T/M 1956 EN VAN DE GROTE BEDRIJVEN
OVER DE JAREN 1948 T/M 1956

1955 en 1956. Op de grote bedrijven werden in 1950 en 1955 gemiddeld gunstige resultaten behaald.

Uit grafiek 11 komt duidelijk naar voren, dat de gunstigste resultaten behaald werden op de kleine bedrijven, daarna volgden de middelgrote- en grote bedrijven.

In de tabellen 16, 17 en 18 zijn vergelijkende overzichten gegeven van de gemiddelde bedrijfsgrrootte, de rentabiliteit en het gemiddelde arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf in de drie onderscheidene bedrijfstypen zowel in de Betuwe als in Zeeland over de jaren 1953 t/m 1956.

Tabel 16

DE GEMIDDELDE JAARLIJKSE RESULTATEN VAN DE ONDERZOCHE KLEINE BEDRIJVEN
IN DE BETUWE EN IN ZEELAND OVER DE JAREN 1953 t/m 1956

Jaar	Gemiddelde beteelbare oppervlakte in ha		Opbrengsten per 100 gulden kosten		Gemiddeld arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf in gld.	
	Betuwe	Zeeland	Betuwe	Zeeland	Betuwe	Zeeland
1953	2,18	2,03	109	123	2.640	2.340
1954	2,20	2,06	114	118	3.310	2.460
1955	1,71	2,27	126	152	4.080	5.210
1956	2,08	2,10	122	129	4.820	3.510
Gemiddelde 1953 t/m 1956	2,05	2,12	118	131	3.580	3.380

Tabel 17

DE GEMIDDELDE JAARLIJKSE RESULTATEN VAN DE ONDERZOCHE MIDDELGROTE
BEDRIJVEN IN DE BETUWE EN IN ZEELAND OVER DE JAREN 1953 T/M 1956

Jaar	Gemiddelde beteelbare oppervlakte in ha		Opbrengsten per 100 gulden kosten		Gemiddeld arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf in gld.	
	Betuwe	Zeeland	Betuwe	Zeeland	Betuwe	Zeeland
1953	5,36	5,54	101	138	2.460	9.430
1954	5,59	6,41	103	129	1.850	7.980
1955	6,08	6,44	129	128	7.970	8.670
1956	5,88	6,26	110	142	4.410	12.930
Gemiddelde 1953 t/m 1956	5,80	6,07	112	134	4.770	9.820

Tabel 18

DE GEMIDDELDE JAARLIJKSE RESULTATEN VAN DE ONDERZOCHE GROTE BEDRIJVEN
IN DE BETUWE EN IN ZEELAND OVER DE JAREN 1953 T/M 1956

Jaar	Gemiddelde beteelbare oppervlakte in ha		Opbrengsten per 100 gulden kosten		Gemiddeld arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf in gld.	
	Betuwe	Zeeland	Betuwe	Zeeland	Betuwe	Zeeland
1953	15,-	14,72	90	142	1.900	23.790
1954	15,43	13,03	99	112	2.390	7.160
1955	16,08	14,01	120	148	11.010	25.710
1956	15,11	13,21	103	139	3.370	22.540
Gemiddelde 1953 t/m 1956	15,42	13,69	104	137	4.230	20.560

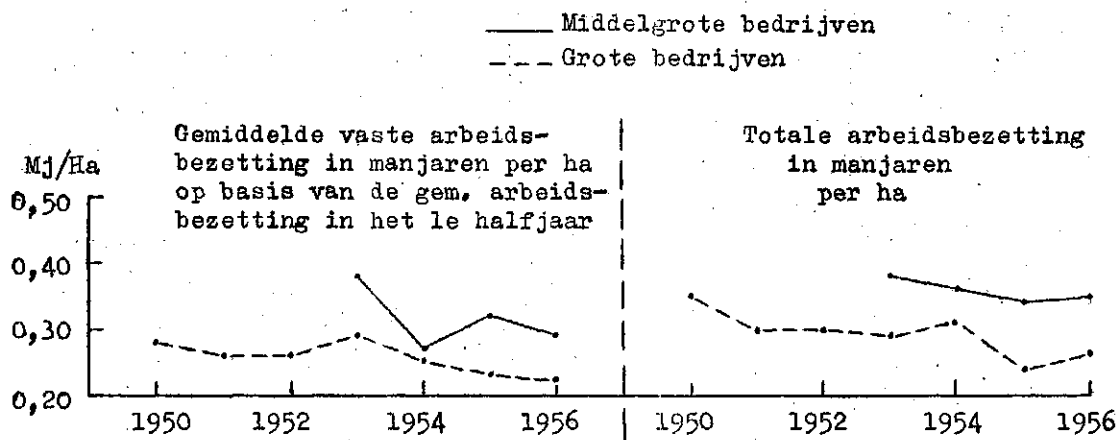
De financiële uitkomsten zijn in deze tabellen uitgedrukt in de opbrengsten per 100 gulden kosten. De gemiddelde rentabiliteit over de jaren 1953 t/m 1956 was op de onderzochte Zeeuwse bedrijven aanzienlijk groter dan op de onderzochte Betuwse bedrijven. Bij de Zeeuwse bedrijven bleek zelfs, dat bij stijging van de beteelbare oppervlakte de gemiddelde opbrengst per 100 gulden kosten toenam van 131 tot 137 gulden. Bij de Betuwse bedrijven zien wij het tegengestelde. Over dezelfde periode bedroegen de opbrengsten per 100 gulden kosten op de kleine bedrijven gemiddeld 118 gulden, tegen 112 gulden op de middelgrote bedrijven en slechts 104 gulden op de grote bedrijven. Wij zien dan ook dat het gemiddelde arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf over dezelfde periode (1953 t/m 1956) op de grote bedrijven in de Betuwe bijna 550 gulden lager is dan op de middelgrote bedrijven en slechts 650 gulden hoger is dan op de kleine bedrijven.

Bij de onderzochte bedrijven in Zeeland daarentegen was het gemiddelde arbeidsinkomen van de ondernemer op de middelgrote bedrijven ruim 2,9 maal groter en op de grote bedrijven ruim 6 maal groter dan op de kleine bedrijven.

5. D e a r b e i d s b e z e t t i n g

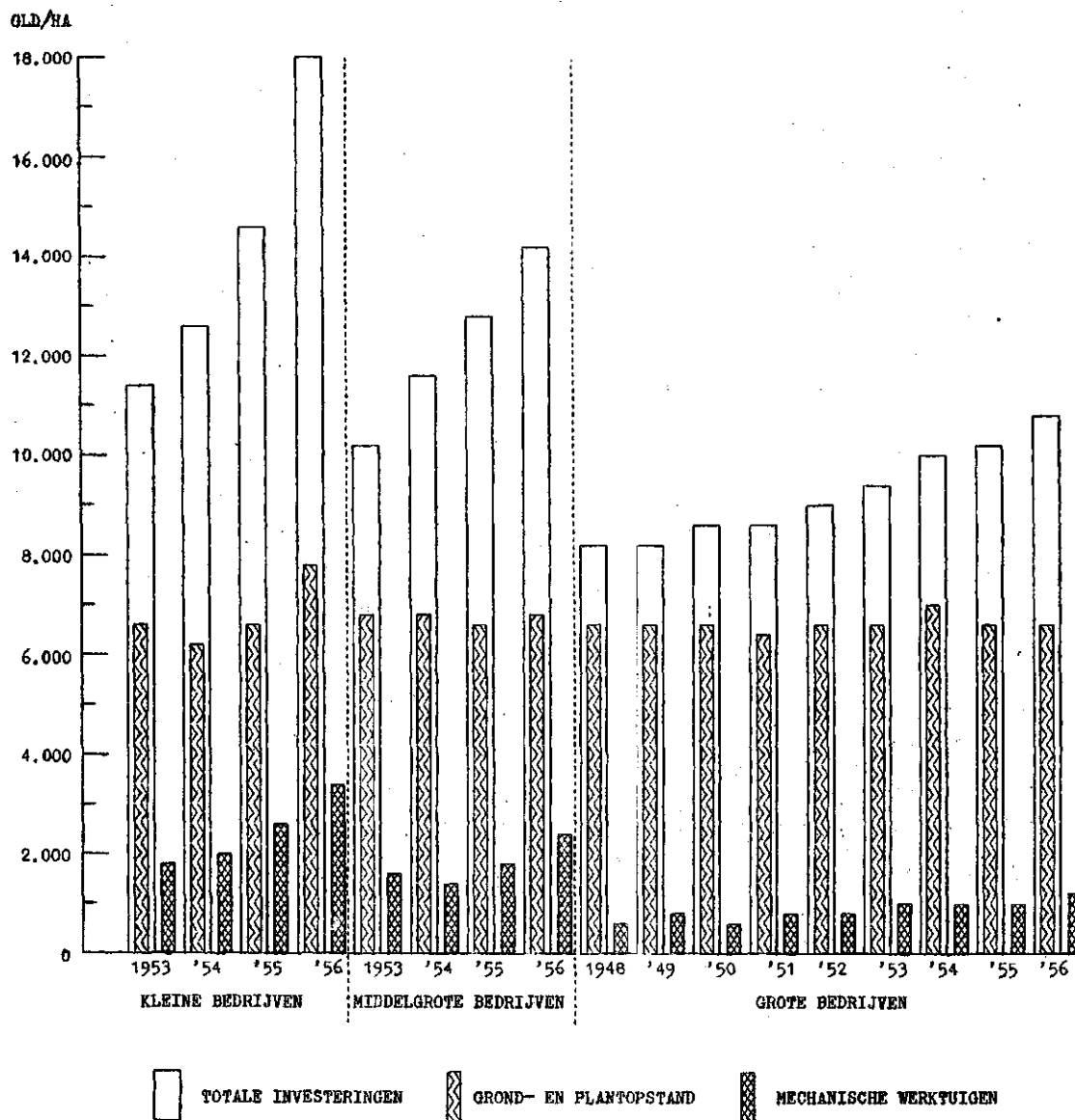
Grafiek 12 geeft een beeld van de gemiddelde vaste arbeidsbezetting per ha op basis van de gemiddelde arbeidsbezetting in het 1e halfjaar en van de totale arbeidsbezetting per ha van de onderzochte middelgrote bedrijven over de jaren 1953 t/m 1956 en

GEMIDDELDE ARBEIDSBEZETTING IN MANJAREN PER HA VAN EEN AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN, ONDERVERDEELD NAAR BEDRIJFS-GROOTTE IN DE BETUWE OVER DE JAREN 1950 t/m 1956

GRAFIEK 13

GEMIDDELD GEÏNVESTEERD VERMOGEN PER HA IN DE DRIE ONDERZOCHE GROEPEN VAN FRUITTEELTBEDRIJVEN IN DE BETUWE IN DE JAREN 1948 T/M 1956.

van de onderzochte grote bedrijven over de jaren 1950 t/m 1956.

In tegenstelling met de middelgrote- en grote bedrijven in Zeeland was zowel de vaste arbeidsbezetting per ha als de totale arbeidsbezetting per ha op de Betuwse middelgrote bedrijven in de jaren 1953 t/m 1956 hoger dan op de grote bedrijven in dit gebied. Bij de middelgrote bedrijven bedroeg de totale arbeidsbezetting per ha ongeveer 0,35 manjaar en bij de grote bedrijven bedroeg deze van 0,25-0,30 manjaar per ha.

Evenals bij de Zeeuwse bedrijven ziet men dat door mechanisatie en rationalisatie zowel de gemiddelde vaste arbeidsbezetting per ha als de totale arbeidsbezetting per ha de laatste jaren gedaald is, alhoewel deze daling niet zo sterk is geweest als op de Zeeuwse bedrijven. Dat de daling van de arbeidsbezetting in de Betuwe van minder betekenis is geweest dan in Zeeland is toe te schrijven aan het verschil in het niveau van de bedrijfsvoering en de bedrijfsstructuur in deze gebieden. In Zeeland een intensieve bedrijfsvoering met intensieve beplantingen. In de Betuwe een minder intensieve soms extensieve bedrijfsvoering en daarmee overeenkomende beplantingen. Ten gevolge van de mechanisatie daalde zowel in Zeeland als in de Betuwe de arbeidsbehoefte per ha. In Zeeland leidde dit tot een inkrimping van de arbeidsbezetting. In de Betuwe daarentegen werd het merendeel van de vrijkomende arbeid aangewend voor de opvoering van de kwaliteit en de produktie, zodat de arbeidsbezetting slechts een vrij geringe daling vertoont. Een klein deel van deze daling moet ongetwijfeld aan de slechte uitkomsten van de bedrijven in de laatste jaren en aan de daarmee verband houdende bezuinigingen worden toegeschreven.

De gemiddelde vaste arbeidsbezetting van de middelgrote bedrijven in de Betuwe bedroeg de laatste jaren ongeveer 1 man per 3 ha beteelbare bedrijfsoppervlakte. Op de grote bedrijven in de Betuwe bedroeg de gemiddelde arbeidsbezetting de laatste jaren ongeveer 1 man per 4 ha beteelbare bedrijfsoppervlakte.

6. H e t g e i n v e s t e e r d e v e r m o g e n

Evenals in Zeeland heeft in de Betuwe de mechanisatie tot gevolg gehad dat de investeringen in mechanische duurzame produktiemiddelen in de laatste jaren aanmerkelijk groter zijn geworden, wat het duidelijkst waarneembaar was bij de kleine- en middelgrote bedrijven.

Vergelijkt men de totale investeringen per ha per bedrijfstype in de Betuwe (grafiek 13) met de overeenkomstige bedrijfstypen in Zeeland (grafiek 7), dan blijkt dat de totale investeringen per ha op de Betuwse bedrijven aanmerkelijk hoger zijn dan op de Zeeuwse bedrijven. Voor het grootste gedeelte zijn deze meerdere investeringen per ha toe te schrijven aan het feit, dat het aantal koelhuizen en luchtgekoelde bewaarplaatsen op de Betuwse bedrijven aanmerkelijk hoger is dan op de Zeeuwse bedrijven.

HOOFDSTUK IV.

DE RESULTATEN VAN DE ONDERZOCHE BEDRIJVEN IN HET ZANDGEBIED VAN NOORDBRABANT EN NOORD-LIMBURG IN 1955 EN 1956

Van de onderzochte bedrijven in Limburg en Noordbrabant zijn alleen de resultaten over de jaren 1955 en 1956 in deze publikatie vermeld, daar in de jaren 1948 t/m 1954 een te gering aantal bedrijven in dit gebied in het onderzoek waren betrokken.

Aangezien de uitkomsten van deze bedrijven zich over twee jaren uitstrekken en eventuele vergelijkingen met de beide andere gebieden eveneens slechts over deze twee jaren kunnen geschieden, zullen de resultaten van deze bedrijven hier slechts summier besproken worden.

In tabel 19 zijn de gemiddelde resultaten vermeld van respectievelijk 19 en 16 bedrijven over 1955 en 1956.

Grafiek 14 geeft de spreiding van de bedrijfsresultaten, uitgedrukt in de opbrengsten per 100 gulden kosten van de onderzochte bedrijven in dit gebied weer. Evenals in de andere gebieden is de spreiding in de bedrijfsuitkomsten groot.

In tabel 20 zijn de bedrijfsresultaten vermeld waarbij de bedrijven zijn ingedeeld naar drie grootteklassen, t.w. bedrijven met een beteelbare oppervlakte van minder dan 4 ha, resp. 4-9 ha en meer dan 9 ha.

De gemiddelde bedrijfsgrootte van de onderzochte bedrijven in dit gebied was in de jaren 1955 en 1956 ongeveer 0,50-0,75 ha kleiner dan de gemiddelde bedrijfsgrootte van de onderzochte bedrijven in Zeeland en ongeveer 3,5 ha kleiner dan de gemiddelde bedrijfsgrootte van de onderzochte bedrijven in de Betuwe in de overeenkomstige jaren.

Vergeleken naar grootteklasse waren de onderzochte kleine bedrijven in dit gebied ongeveer 1 ha groter dan de onderzochte kleine bedrijven in de beide andere gebieden. De gemiddelde beteelbare oppervlakte van de middelgrote bedrijven in Noordbrabant en Noord-Limburg waren in deze jaren echter ongeveer 1 ha kleiner dan de middelgrote bedrijven in Zeeland en in de Betuwe.

Bij de grote bedrijven zijn deze verschillen nog groter. De onderzochte grote bedrijven in de Betuwe waren gemiddeld 5 ha en de onderzochte Zeeuwse grote bedrijven gemiddeld 3,5 ha groter

dan de grote bedrijven in Noordbrabant en Noord-Limburg.

Het gemiddelde percentage jonge boomgaard bleek op de Brabantse en Limburgse bedrijven ongeveer 10% hoger te zijn dan in de twee andere gebieden, terwijl uit tabel 20 blijkt, dat op de middelgrote- en grote bedrijven het gemiddelde percentage jonge boomgaard groter is dan op de kleine bedrijven. Ten gevolge van dit hoge percentage jonge boomgaard is de gemiddelde beplantingsdichtheid van deze bedrijven in de jaren

Tabel 19

GEMIDDELDE RESULTATEN PER HA VAN EEN AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN
IN NOORD-LIMBURG EN NOORDBRABANT OVER 1955 EN 1956

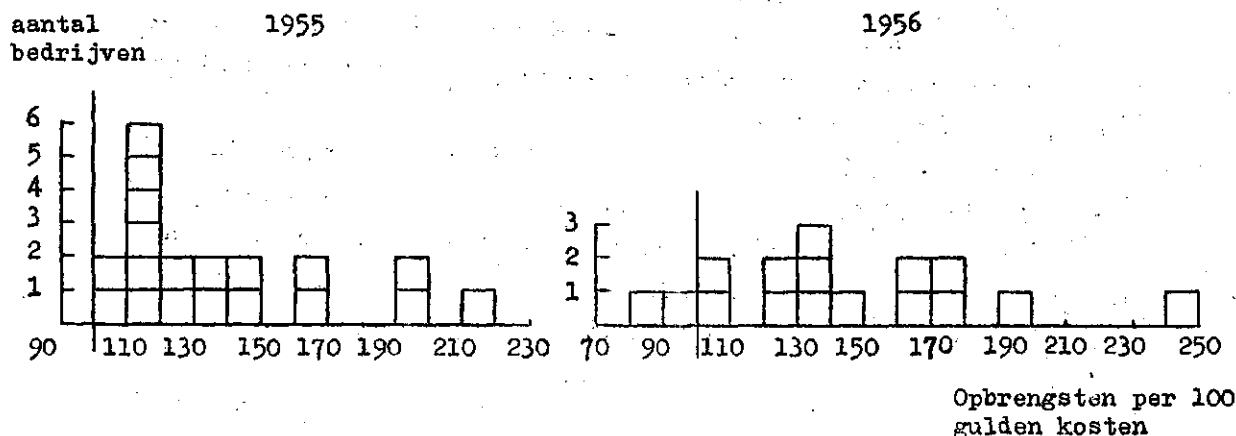
Jaar		1955	1956	Gemiddelde 1955 - 1956
Aantal bedrijven		19	16	
Beteelbare oppervlakte	ha	5.52	6.--.	5.76.-
Waarvan landbouw, groente- teelt en veeteelt	%	-	2	1
Jonge boomgaard	"	31	35	33
Bepantingsdichtheid	"	45	48	46
Kg-opbrengst	kg	9.325	12.400	10.850
Waarvan: appel en peer/pruimen	%	95/-	97/-	96/-
kersen/kleinfruit	"	1/4	-/3	-/4
Gangbare appel- en pererassen	"	88	91	89
Zomerrassen appel en peer	"	11	15	13
Aanvoer appel en peer na 1 december	"	25	25	25
Gemprijs: appel/peer in ct./kg	"	39/35	31/31	35/33
pruim/kers	"	51/71	45/62	48/67
Stand.+ HI appel/peer	%	63/77	51/55	57/66
Fruitoopbrengst	gld.	3.412	3.670	3.541
Ov.opbrengst + kleinfruit	"	729	878	803
Aanwas plantopstand	"	297	405	351
Totale geldopbrengst	"	4.438	4.953	4.695
Rente + afschr.plantopstand	gld.	363	365	364
Ov.duurzame prod.midd. en ov. algemene kosten	"	808	967	887
Materialen	"	628	731	679
Arbeidsuren	uur	(727)	(687)	(707)
Arbeidskosten	gld.	1049	1032	1041
Bew.kosten door derden	"	86	106	96
Afleveringskosten	"	235	269	252
Totale kosten	gld.	3169	3470	3319
Netto resultaat	gld.	1269	1483	1376
In % van de kosten	%	40	43	41
Arbeidsbezetting	mj.	0,33	0,31	0,32
Gemiddeld uurloon	gld.	1,44	1,50	1,47
Gem.arb.bez.1e hlfj/2e hlfj	mj.	0,27/0,37	0,24/0,38	0,26/0,37
Totale nieuwwaarde	gld.	11.450	11.600	11.575
Waarv.grond + plantopstand	"	6.750	6.725	6.750
Trekker + werk.,spuit en maaimachine	"	1.700	1.850	1.775

GEMIDDELTE RESULTATEN PER HA PER GROOTTEKLASSE VAN EEN AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN IN NOORD-LIMBURG EN NOORDBRABANT IN 1955 EN 1956

Jaar	Beteelbare oppervlakte van minder dan 4 ha			Beteelbare oppervlakte van 4 - 9 ha			Beteelbare oppervlakte van meer dan 9 ha		
	1955	1956	Gemiddelde 1955-1956	1955	1956	Gemiddelde 1955-1956	1955	1956	Gemiddelde 1955-1956
	6	4		9	8		4	4	
Aantal bedrijven									
Beteelbare oppervlakte ha									
Waarvan landbouw, veeteelt en groenteteelt %	2.62.-	2.85.-	2.70.-	5.19.-	5.37.-	5.27.-	10.62.-	10.43.-	10.53.-
Jonge boomgaard	1	2	1	-	1	-	-	3	2
Beplantingsdichtheid	17	32	23	37	35	36	39	41	40
	48	46	47	44	49	46	44	49	47
Kg-opbrengst	11.850	14.700	12.975	8.975	12.925	10.825	6.400	9.050	7.725
Waarvan: appel + peer/pruim	92/-	92/-	92/-	96/-	99/-	97/-	95/1	98/-	97/-
kersen/Kleinfruit	-8	-8	-8	-4	-1	-3	4/-	1/1	2/1
Gangbare appel- en percrassen	91	95	93	89	94	91	84	91	88
Zomerrassen appel + peer	8	11	9	11	16	13	18	17	18
Aanvoer appel + peer na 1 december	18	21	19	20	21	20	48	40	44
Gem. prijs: appel/peer in ct./kg	37/30	26/27	33/29	38/35	31/33	35/34	46/38	39/31	43/35
" pruim/kers	26/-	31/-	28/-	49/70	45/-	47/70	60/74	-62	60/68
Stand.+ HI appel/peer	58/95	36/67	49/84	62/77	57/64	60/71	68/67	54/37	61/50
Fruitoopbrengst	3.933	3.520	3.768	3.242	3.864	3.535	3.011	3.433	3.222
Ov.opbrengst en kleinfruit	946	1.989	1.363	770	270	535	309	983	646
Aanwas plantopstand	179	255	209	374	513	439	301	339	320
Totale geldopbrengst	5.058	5.764	5.340	4.386	4.647	4.509	3.621	4.755	4.188
Rente + afschr.plantopstand	471	494	480	334	340	337	267	286	277
Ov.duurzame prod.midd.en ov.alg.kosten	830	1005	900	855	968	908	667	927	797
Materialen	697	671	687	626	798	707	528	657	592
Arbeidsuren	(846)	(901)	(868)	(751)	(666)	(711)	(496)	(517)	(507)
Arbeidskosten	1302	1466	1368	1040	929	988	688	804	746
Bew.kosten door derden	100	53	81	69	162	113	104	49	77
Afleveringskosten	249	287	264	232	285	257	221	219	220
Totale kosten	3.649	3.976	3.780	3.156	3.482	3.310	2.475	2.942	2.709
Netto resultaat	1.409	1.788	1.560	1.230	1.165	1.199	1.146	1.813	1.479
In % van de kosten	39	45	41	39	33	36	46	62	55
Arbeidsbezetting	0,38	0,39	0,38	0,34	0,31	0,33	0,23	0,28	0,26
Gemiddeld uurloon	1,54	1,63	1,58	1,38	1,39	1,39	1,39	1,56	1,47
Gem.arb.bez.1e hlfr./2e hlfr.	0,29/0,44	0,30/0,49	0,29/0,46	0,28/0,38	0,25/0,37	0,27/0,38	0,19/0,26	0,19/0,27	0,19/0,27
Totale nieuwwaarde	12.950	12.775	12.875	11.650	11.775	11.700	8.750	10.150	9.450
Waarvan grond + plantopstand	7.700	7.600	7.650	6.500	6.425	6.475	5.875	6.450	6.150
Trekker+werkt., spuit en maaimach.	2.150	1.650	1.950	1.725	2.150	1.925	1.000	1.450	1.225

Grafiek 14

DE SPREIDING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN VAN DE ONDERZOCHE BEDRIJVEN IN NOORDBRABANT EN NOORD-LIMBURG OVER DE
TEELTJAREN 1955 en 1956

1955 en 1956 lager dan van de onderzochte bedrijven in Zeeland en in de Betuwe. De gemiddelde kg-opbrengsten per ha van deze bedrijven zijn echter hoger dan de kg-opbrengsten per ha van de Betuwse bedrijven in de overeenkomstige jaren. Evenals bij de onderzochte Betuwse bedrijven zien wij bij de bedrijven in Noordbrabant en Noord-Limburg een daling van de kg-opbrengsten per ha naarmate de bedrijven groter worden.

De gemiddelde produktiekosten van de onderzochte kleine- en middelgrote bedrijven in dit gebied bleken ongeveer 300-500 gulden per ha lager te zijn dan op de Betuwse kleine- en middelgrote bedrijven. De gemiddelde produktiekosten per ha op de grote bedrijven waren ongeveer even hoog als op de grote bedrijven in de Betuwe.

Een overzicht van de procentuele samenstelling van de kosten van de onderzochte bedrijven in Noordbrabant en Noord-Limburg over 1955 en 1956 is in tabel 21 gegeven.

Tabel 21

DE PROCENTUELE SAMENSTELLING VAN DE KOSTEN VAN DE ONDERZOCHE BEDRIJVEN
IN NOORDBRABANT EN NOORD-LIMBURG IN DE JAREN 1955 EN 1956

Jaar	1955	1956	Gemiddelde 1955/1956
Aantal bedrijven	19	16	
Rente en afschrijving plantopstand	11	11	11
Ov.duurz.prod.middelen en ov.alg.kosten	25	27	27
Materialen	21	21	20
Arbeidskosten	33	30	31
Bewerkingskosten door derden	3	3	3
Afleveringskosten	7	8	8
Totaal	100	100	100

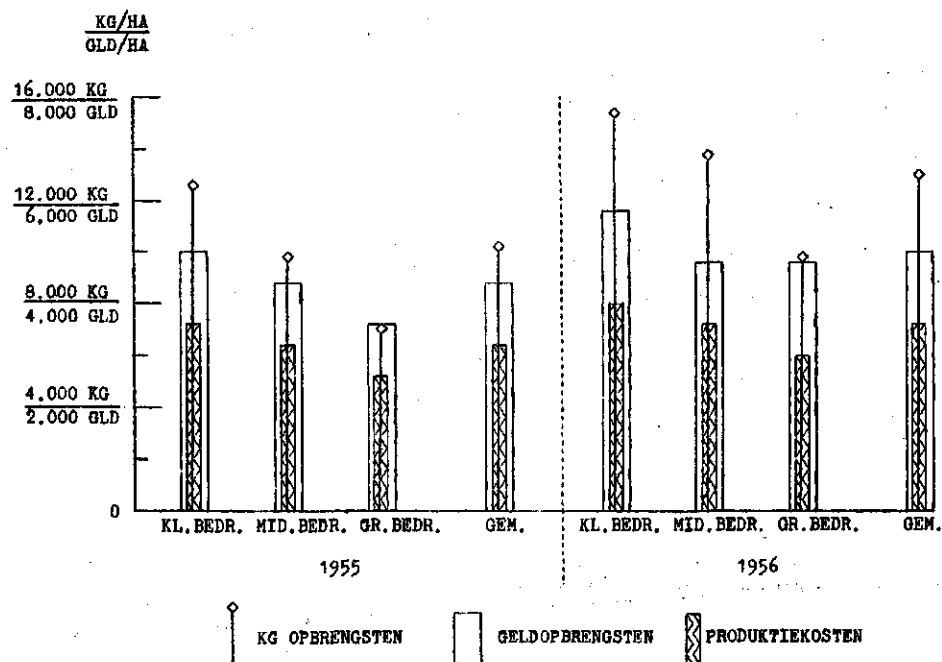
De kosten van de overige duurzame produktiemiddelen en overige algemene kosten en de arbeidskosten waren bij de onderzochte bedrijven in dit gebied relatief hoger dan bij de Betuwse bedrijven, doch lager dan bij de Zeeuwse bedrijven. De kosten van rente en afschrijving plantopstand en van de materialen waren bij de bedrijven in Noordbrabant en Noord-Limburg relatief iets hoger dan bij de Betuwse en Zeeuwse bedrijven.

Grafiek 15 geeft een overzicht van de gemiddelde produktiekosten, de opbrengsten en het netto-resultaat per ha van de onderzochte bedrijven in Noordbrabant en Noord-Limburg per grootteklasse over de jaren 1955 en 1956.

Het netto-resultaat per ha op de onderzochte bedrijven in dit gebied was in 1955 en 1956 weliswaar 200-300 gulden lager dan op de Zeeuwse bedrijven, doch de produktiekosten per ha waren in 1955 ongeveer 650 gulden en in 1956 ongeveer 900 gulden per ha lager dan op de Zeeuwse bedrijven.

Grafiek 15

GEMIDDELDE PRODUKTIEKOSTEN, OPBRENGSTEN EN NETTO-RESULTAAT PER HA VAN EEN AANTAL KLEINE -, MIDDELGROTE - EN GROTE BEDRIJVEN IN NOORDBRABANT EN NOORD-LIMBURG IN 1955 EN 1956

Tenslotte geeft tabel 22 een vergelijking van de gemiddelde bedrijfsgrootte, de opbrengst per 100 gulden kosten en het arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf in de drie onderzochte gebieden over 1955 en 1956 weer.

Tabel 22

GEMIDDELDE BEDRIJFSGROOTTE, OPBRENGST PER 100 GULDEN KOSTEN EN ARBEIDSINKOMEN VAN DE ONDERNEMER PER BEDRIJF IN DE DRIE BEDRIJFSGROOTTEKLASSEN IN ZEELAND, DE BETUWE EN NOORDBRABANT EN NOORD-LIMBURG OVER DE JAREN 1955-1956

Bedrijfs- type	Gemiddelde bedrijfs- grootte in ha			Opbrengst per 100 gulden kosten			Arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf in gld.		
	Zeeland	Betuwe	N.Bra- bant en N.-Lim- burg	Zeeland	Betuwe	N.Bra- bant en N.-Lim- burg	Zeeland	Betuwe	N.Bra- bant en N.-Lim- burg
Kleine bedrijven	2,19	1,89	2,70	141	124	141	4.420	4.400	7.420
Middelgrote bedrijven	6,35	6,-	5,27	135	120	136	10.890	6.340	8.520
Grote bedrijven	13,61	15,55	10,53	143	111	155	23.950	6.840	16.320

De gemiddelde resultaten over 1955 en 1956, uitgedrukt in de opbrengst per 100 gulden kosten blijken op de Noordbrabantse en Limburgse bedrijven veel overeenkomst te vertonen met de Zeeuwse bedrijven. Op de Betuwse bedrijven was de opbrengst per 100 gulden kosten aanzienlijk geringer.

De vrij lage uitkomsten van de Betuwse bedrijven blijken nog duidelijker bij vergelijking van het arbeidsinkomen per ondernemer en per bedrijfstype.

Het gemiddelde arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf over 1955 en 1956 was bij de grote bedrijven in de Betuwe zelfs lager dan bij de kleine- en middelgrote bedrijven in Noordbrabant en Noord-Limburg.

Het arbeidsinkomen per ondernemer per bedrijf op de middelgrote- en grote bedrijven in Zeeland was echter aanzienlijk hoger dan op de middelgrote- en grote bedrijven in Noordbrabant en Noord-Limburg, hetgeen veroorzaakt wordt door de grotere gemiddelde oppervlakte van de bedrijven in het eerstgenoemde gebied.

SAMENVATTING

Aan de hand van de door het L.E.I. gevoerde bedrijfsboekhoudingen van een aantal goedgeleide fruitteeltbedrijven in de Betuwe (1948 t/m 1956), Zeeland (1952 t/m 1956) en het Zandgebied van Noordbrabant en Noord-Limburg (1955 en 1956) is een overzicht van de financiële bedrijfsuitkomsten opgesteld. Tevens zijn een aantal factoren vermeld die in nauw verband staan met de structuur van de onderzochte bedrijven. De resultaten hebben betrekking op de gehele bedrijven, waarbij dus ook de jonge - nog niet of slechts gedeeltelijk in produktie zijnde - percelen zijn betrokken. Deze laatste nemen gemiddeld 20 - 30% van de bedrijfsoppervlakte in beslag. De beplantingsdichtheid van de bedrijven geeft van het begin van het onderzoek af een regelmatige stijging te zien en bedroeg in 1956 voor de Betuwe en Zeeland ongeveer 55% en voor de zandbedrijven, die in het algemeen jonger zijn, 48%.

Het gangbare rassensortiment heeft in alle gebieden steeds verbetering ondergaan. Het percentage zomerrassen heeft op de onderzochte Betuwse bedrijven in de loop der jaren in betekenis ingeboet, terwijl het in Zeeland op peil is gebleven. Op de zandbedrijven zijn de zomerrassen van appels en peren van minder belang. Andere fruitsoorten dan appels en peren zijn op de onderzochte bedrijven van zeer geringe betekenis.

De na 1 december afgeleverde hoeveelheden fruit, die in het algemeen een indruk geven van het deel van de oogst dat in bewaarplaatsen, koelhuizen en gascellen werd opgeslagen, bedroeg voor de Betuwse bedrijven gemiddeld ongeveer 40% van de oogst en voor Zeeland en Noordbrabant daarentegen slechts respectievelijk 20% en 25%. Overigens staan de opgeslagen hoeveelheden fruit in nauw verband met het prijspeil. In jaren met lage prijzen in de herfst wordt meer fruit bewaard tot de winter- en voorjaarsmaanden dan in jaren met een hoog prijspeil.

De gemiddelde fruitprijzen van de onderzochte Zeeuwse bedrijven waren over de jaren 1952 t/m 1956 wat de appels en peren betreft, gemiddeld respectievelijk 2ct. en 5ct. per kg hoger dan van de Betuwse bedrijven.

De gemiddelde kwaliteit van het fruit was in Zeeland beter dan in de Betuwe, waarbij echter de grotere bewaarde hoeveelheden fruit op de laatstgenoemde bedrijven in aanmerking moeten worden genomen.

Er valt een groot verschil in produktiekosten, die overigens in een vrij nauw verband met de oogstgrootte staan, tussen de Zeeuwse en de Betuwse bedrijven te constateren.

De gemiddelde kosten per ha bedroegen over de periode van 1952 t/m 1956 f.4000,- voor de Zeeuwse bedrijven en f.3300,- voor de bedrijven in de Betuwe.

De produktiekosten hebben zich in de loop der jaren in stijgende lijn bewogen. Deze kostenstijging die voor de Betuwse bedrijven van 1948 t/m 1956 ongeveer f.1500,- per ha heeft bedragen is voor deze bedrijven in verband met de intensivering van de cultuur en de ontwikkeling van de mechanisatie sterker geweest dan voor de Zeeuwse bedrijven, die reeds eerder op een hoger peil stonden. Zo heeft de doorgevoerde mechanisatie en rationalisatie in de onderzochte Zeeuwse bedrijven in de jaren 1952 t/m 1956 tot een arbeidsbesparing van 0,1 manjaar per ha geleid. Dit in tegenstelling tot de Betuwse bedrijven waar de vrijgekomen arbeid voor intensivering is gebruikt. In 1956 bedroeg de totale arbeidsbezetting op de Zeeuwse bedrijven één man per 2 à 2½ ha en in de Betuwe 1 man per 3 ha bedrijfsoppervlakte.

De procentuele samenstelling van de kosten in Zeeland en de Betuwe vertoont enige, zij het kleine verschillen. Zo maken in het eerstgenoemde gebied de arbeids- en de afleveringskosten een relatief groter deel van de totale kosten uit dan in het laatstgenoemde, terwijl in de Betuwe, waar de bedrijven arbeids-extensiever zijn, de kosten van de duurzame produktiemiddelen en de kosten van de materialen in verhouding weer hoger zijn.

De fruitopbrengsten van de Zeeuwse bedrijven geven een zeer constant verloop te zien en bedragen over de jaren 1952 t/m 1956 gemiddeld 3300 kg per ha bedrijfsoppervlakte meer dan in de Betuwe. De kg-opbrengsten van de laatstgenoemde bedrijven zijn in de loop der jaren zeer wisselvallig geweest. Zowel direct als indirect moet de oorzaak hiervan grotendeels bij klimatologische invloeden, als nachtvorst in het voorjaar, worden gezocht. Ook de geldopbrengsten per ha vertonen voor beide gebieden duidelijke verschillen.

Zowel de hogere prijzen als de grotere oogsten en het feit dat de Zeeuwse bedrijven met normale oogsten hebben kunnen profiteren van het gunstige prijspeil in de jaren dat het merendeel

van de Betuwse bedrijven slechts geringe fruitopbrengsten gaven (beurtjaren), heeft in belangrijke mate tot de gunstige resultaten bijgedragen.

Het is dan ook begrijpelijk dat de financiële uitkomsten van de Zeeuwse bedrijven aanmerkelijk beter zijn geweest dan van de Betuwse bedrijven. Voor beide gebieden is het teeltjaar 1952 ten gevolge van het lage prijspeil van het fruit verliesgevend geweest. Onderstaand overzicht geeft de gemiddelde financiële resultaten van de onderzochte bedrijven in de beide gebieden over de periode van 1952 t/m 1956 weer.

Gebied	Gemiddelde bedrijfsopp. in ha	Opbrengst per 100 gulden kosten	Winst per ha in guldens	Arbeidsinkomen van de ondernemer per bedrijf in guldens
Betuwe	9,30	109	300	3800
Zeeland	6,20	125	1000	7200

Ondanks het feit dat het gemiddelde Betuwse bedrijf aanmerkelijk groter is, is het arbeidsinkomen van de ondernemer beduidend lager dan in Zeeland.

De onderzochte bedrijven in het Zandgebied van Noordbrabant en Noord-Limburg hebben in de jaren 1955 en 1956 waarover de gegevens bekend zijn, gemiddeld gunstige resultaten bereikt, namelijk een opbrengst van f.141.- per 100 gulden kosten.

Hierbij zij echter opgemerkt dat het vrijwel alleen jonge bedrijven betreft, waarin nog geen evenwichtstoestand is bereikt. Het is zeer de vraag of men in staat zal zijn het relatief lage kostenpeil t.o.v. de beide andere gebieden zal kunnen handhaven, als de beplantingen ouder worden. Ook de levensduur van de bomen waarvan nog weinig te voorspellen is zal een rol spelen bij de ontwikkeling van de rentabiliteit in de toekomst.

Een nadelige invloed van ongunstige klimatologische omstandigheden treedt in de jaren 1955 en 1956 niet op de voorgrond. Over een langere periode zal dit ongetwijfeld wel het geval zijn. Wij behoeven hiervoor slechts aan het recente nachtvorstjaar 1957 te herinneren. Bij de beoordeling van de gegevens van de in dit gebied onderzochte bedrijven dient hiermee rekening te worden gehouden. Naast de gemiddelde rentabiliteit per groep bedrijven is in de drie gebieden tevens nagegaan welke verschillen in de

financiële resultaten zich voordoen bij bedrijven van verschillende grootteklassen, waarvan onderstaand de uitkomsten zijn vermeld.

Tabel 23

GEMIDDELTE JAARLIJKSE RESULTATEN VAN DE ONDERZOCHE BEDRIJVEN INGEDEELD NAAR BEDRIJFSGROOTTE IN DE BETUWE EN ZEELAND VAN 1953 T/M 1956

Grootteklasse	Opbrengst per 100 gulden kosten		Arbeidsinkomen van de ondernemer 1)	
	Betuwe	Zeeland	Betuwe	Zeeland
< 4 ha	118	131	3.600	3.400
4 - 9 ha	112	134	4.800	9.800
> 9 ha	104	137	4.200	20.600

Tabel 24

GEMIDDELTE JAARLIJKSE RESULTATEN VAN DE ONDERZOCHE BEDRIJVEN INGEDEELD NAAR BEDRIJFSGROOTTE IN DE BETUWE, ZEELAND EN HET ZANDGEBIED VAN NOORDBRABANT EN NOORD-LIMBURG IN 1955 EN 1956

Grootteklasse	Opbrengst per 100 gulden kosten			Arbeidsinkomen van de ondernemer 1)		
	Betuwe	Zeeland	Noord-brabant en N.-Limburg	Betuwe	Zeeland	Noord-brabant en N.-Limburg
< 4 ha	124	141	141	4.400	4.400	7.400
4 - 9 ha	120	135	136	6.300	10.900	8.500
> 9 ha	111	143	155	6.800	24.000	16.300

In beide overzichten zijn de resultaten van de Betuwse bedrijven belangrijk minder dan in de andere gebieden. Opmerkelijk is het grote verschil in de opbrengst per 100 gulden kosten tussen de bedrijven van de verschillende grootteklassen in de Betuwe. Ongetwijfeld zullen, gezien het geringe aantal waarnemingen, toevallige factoren deze uitkomsten hebben beïnvloed.

Het arbeidsinkomen van de ondernemers is zoals te verwachten is, naarmate de bedrijfsgrootte toeneemt, hoger.

Een uitzondering hierop vormt de groep grote bedrijven in de Betuwe in de periode 1952 t/m 1956 waarvan vooral de jaren 1952 t/m 1954 voor deze bedrijven slechte resultaten hebben opgeleverd.

1) in afgeronde bedragen.

De spreiding in de bedrijfsuithomsten per jaar per gebied is vrij groot, hetgeen enerzijds wordt veroorzaakt door afwijkingen in de bedrijfsstructuur en de bedrijfsvoering terwijl anderzijds de oorzaak gelegen is bij dikwijls plaatselijke omstandigheden, die naast de kosten vooral de oogstgrootte en de kwaliteit van het fruit hebben beïnvloed.

De op basis van de nieuwwaarde van het betrokken jaar berekende waarde van de duurzame produktiemiddelen van de bedrijven, gaf over de periode waarop de gegevens betrekking hebben een voortdurende stijging te zien. Naast de algemene verhoging van het prijspeil van de produktiemiddelen speelt hierbij ook de toenemende omvang van de gemechaniseerde uitrusting van de bedrijven een belangrijke rol.